

Evaluering af forsøg med adgang til internet ved skriftlige prøver i fremmedsprog

Evaluering af forsøg med adgang til internet ved skriftlige prøver i fremmedsprog

2016

**Evaluering af forsøg med adgang til internet
ved skriftlige prøver i fremmedsprog**

© 2016 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-970-4

Indhold

1	Resumé	5
1.1	Resultater	5
1.2	Datagrundlag	8
2	Indledning	9
2.1	Formål	9
2.2	Om opgavesæt og prøveafholdelse af prøver med adgang til internettet	10
2.3	Evalueringsens metodiske grundlag	11
2.4	Rapportens opbygning	13
3	Forløbet op til prøveafholdelsen	14
3.1	Instruktion før og under prøveafholdelsen	14
3.2	Forberedelse af elever op til prøveafholdelsen	15
4	Brug af internet i selve prøvesituationen	19
4.1	Omfang af brug af internettet	19
4.2	Forskellige formål med brug af internettet	20
5	Prøveformen i forhold til motivation og nutidighed	21
5.1	Motivation og interesse	21
5.2	Nutidighed og relation til hverdagspraksis	22
6	Faglig kvalitet og fordele og ulemper ved prøver med adgang til internet	25
6.1	Fordele og ulemper ved adgang til internet under prøven	25
6.2	Vurderinger af fagligt niveau i opgaver med adgang til internet	27
6.2.1	Betydningen af adgang til internettet for forskellige elevtyper	29
6.2.2	Perspektiver på bedømmelse af niveau i forbindelse med prøver med adgang til internet	32
Appendiks		
Appendiks A:	Evalueringsens metodiske grundlag	34
Appendiks B:	Frekvenstabeller	39

1 Resumé

I denne rapport fremlægger EVA resultaterne af en evaluering af en forsøgsordning, hvor 9.-klasseelever har haft adgang til internettet i forbindelse med de skriftlige prøver i fremmedsprog. Mere konkret har evalueringen til formål at undersøge, hvilken betydning det har for elevernes besvarelse af de skriftlige prøver i fremmedsprog i 9. klasse og deres oplevelse af disse, at de har adgang til internettet, samt på hvilken måde undervisningen har forberedt eleverne til prøven.

Evalueringen skal desuden give Styrelsen for Undervisning og Kvalitet mulighed for at vurdere, hvorvidt forsøgene med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog giver anledning til en ændring af de gældende prøveregler. Forsøget er en videreførelse af tidligere forsøg med adgang til internettet i forbindelse med prøver gennemført i skoleåret 2013/2014 og finder sted, parallelt med at prøven i skriftlig fremstilling i dansk ændres, således at eleverne fremover får adgang til internettet under prøven.

Forsøgsordningen med adgang til internet ved prøver i fremmedsprog omhandler fagene engelsk, tysk og fransk og er tilrettelagt således, at eleverne får adgang til internettet i den del af prøven, der omhandler skriftlig fremstilling. I opgavesættene indgår der et eller flere links, der indeholder informationer, der skal benyttes til at finde relevante informationer til anvendelse ved opgavebesvarelsen.

Prøverne med adgang til internet i henholdsvis engelsk, tysk og fransk følger samme struktur, og der lægges op til samme type brug af internettet under prøverne, hvorfor prøverne i fremmedsprog evalueres samlet set.

1.1 Resultater

Helt overordnet viser evalueringen, at lærere, censorer og elever generelt forholder sig positivt til forsøgsordningen, og af spørgeskemaundersøgelsen blandt lærere fremgår det, at 84 % af lærerne svarer, at adgang til internet i forbindelse med skriftlige prøver i fremmedsprog efter deres mening bør blive en permanent del af folkeskolens afgangsprøve. Tilsvarende viser de kvalitative data, at lærere, censorer og elever generelt er positive over for forsøgsordningen med adgang til internettet. Dog viser evalueringen også en spredning med hensyn til vurderinger af forskellige aspekter af forsøgsordningen.

Med hensyn til **forløbet op til prøveafholdelse** fremgår det af evalueringen, at både lærere og elever efterspørger klarere instruktion med hensyn til prøven. Det handler både om den information, som skolerne modtager vedrørende regler og rammer for prøveformen, samt den instruktion, eleverne modtager fra lærere om selve prøven. Uklarhederne omhandler, hvordan eleverne måtte og forventedes at bruge internettet under prøven, ligesom der har været uklarheder i formuleringer i selve opgavesættet. Eksempelvis beskrives det, at uklarheder i instruktionerne betød, at nogle elever under prøven var "bange for at snyde" uden at ville det.

Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at 68 % af lærerne svarer, at de "i høj grad" eller "i nogen grad" har gennemført undervisning med henblik på at forberede eleverne til prøven. De kvalitative interview viser dog, at der er stor variation i omfanget af den gennemførte forberedelse. Nogle lærere har gennemført "øveprøver" med eleverne, hvor de forud for prøven har prøvet, hvad det vil sige at have adgang til internettet, mens der også er lærere, der i forskelligt omfang har forberedt eleverne med hensyn til kildekritik og informationssøgning. Blandt eleverne

gives der udtryk for, at det er en fordel at kende prøverne før prøvesituationen, ligesom datamaterialet peger på, at forberedelse i hensigtsmæssig brug af internettet vil være en fordel med hensyn til at klæde eleverne på til prøver i fremmedsprog med adgang til internettet.

Med hensyn til elevernes **brug af internettet i selve prøvesituationen** viser evalueringen, at der er forskel på omfanget af og den konkrete brug af internettet i prøvesituationen. Generelt har eleverne brugt internettet til at finde information via de hjemmesider, som der henvises til i opgavesættet, men der er også elever, der har brugt internettet bredere. Således fremgår det af datamaterialet, at nogle har søgt information bredere på internettet, mens andre har søgt inspiration om sprog, såsom ord eller vendinger, eller med hensyn til at kvalificere formen på det skriftlige produkt.

Med hensyn til elevernes **motivation og oplevelse af nutidighed** i forbindelse med prøveformen viser evalueringen en generelt positiv holdning. Af spørgeskemaundersøgelsen blandt lærere fremgår det, at 58 % svarer, at adgang til internettet "i høj grad" eller "i nogen grad" fremmer elevernes motivation og interesse i forbindelse med aflæggelse af prøven. Det fremgår endvidere, at 90 % af lærerne svarer, at det er deres indtryk, at adgang til internet bidrager til at gøre prøveformen mere tidssvarende for eleverne. Af det kvalitative datamateriale fremgår det ligeledes, at eleverne generelt oplever, at prøven bliver mere interessant, ligesom der gives udtryk for, at den måde, der arbejdes på i forsøgsordningen, i højere grad stemmer overens med den måde, eleverne arbejder på i hverdagen.

Dog er det også en pointe i evalueringen, at eleverne ikke nødvendigvis er trænet i at arbejde med internettet på den måde, som prøven med adgang til internettet lægger op til. For de elever, der primært er vant til at bruge internettet i forbindelse med sociale medier, kan det ikke forventes, at eleverne nødvendigvis besidder de egenskaber, der skal til, for at bruge internettet på hensigtsmæssig vis til kildekritisk informationssøgning i en prøvesituation.

Med hensyn til **faglig kvalitet og fordele og ulemper ved prøver med adgang til internet** viser evalueringen, at der er stor spredning i læreres og censorers vurderinger af prøveformens betydning for besvarelserne. I spørgeskemaundersøgelsen blandt lærere er der spurgt om, hvilke fordele og ulemper de oplever ved prøven med adgang til internettet. De fordele, som flest lærere svarer er forbundet med prøveformen, er, at det styrker elevernes inddragelse af relevant information (77 %), og at det øger kvaliteten af det samlede produkt (47 %). De ulemper, som flest lærere svarer er forbundet med prøveformen, er derimod, at den store mængde information på internettet kan være svær for elever at drage nytte af (66 %), at der er risiko for, at elever kopierer for meget tekst direkte fra internettet og ind i opgaver (59 %), samt at surf på nettet kan forstyrre elevernes koncentration (52 %).

Af det kvalitative datamateriale fremgår det, at der er forskellige perspektiver på, hvad prøveformen betyder for vurderinger af fagligt niveau i opgavebesvarelser i fremmedsprog, hvor elever har adgang til internettet. Det er en pointe i interviewene, at forsøgsordningen og den traditionelle prøve i fremmedsprog tester lidt forskellige ting, i og med at elever i forsøgsordningen også bliver målt på deres færdigheder med hensyn til at orientere sig i materiale på internettet. Herudover viser datamaterialet, at der generelt gives udtryk for, at adgang til internettet kan være med til at styrke sproget i opgavebesvarelserne, men at der samtidig er informanter, der tillægger adgang til internettet relativt lille betydning for niveauet i prøvebesvarelserne.

Af datamaterialet fremgår det endvidere, at der er forskel på, hvordan fagligt stærke og fagligt svage elever bruger internettet. I spørgeskemaundersøgelsen er lærerne blevet spurgt, hvilke elever de vurderer, at den nye prøveform er mest til fordel for. Her svarer 51 % "både de fagligt svage og fagligt stærke elever", mens 33 % svarer "de fagligt stærke elever" og 7 % svarer "de fagligt svage elever". Af det kvalitative datamateriale fremgår det ligeledes, at lærere og censorer vurderer, at adgang til internettet i forbindelse med prøver i fremmedsprog særligt kan være en fordel for de stærke elever eller elever i midtergruppen, mens de fagligt svage elever kan have svært ved at overskue den megen information og navigere på hjemmesider på fremmedsprog. Dog er der også eksempler på, at prøveformen tilsvarende kan styrke de fagligt svage elevers besvarelse.

I de kvalitative interview er lærere og censorer ligeledes blevet spurgt om, hvordan det har været at bedømme det faglige niveau i prøvebesvarelsene, hvor elever har haft adgang til internettet. Blandt censorer og lærere gives der udtryk for, at det er svært at vurdere niveauet i besvarelsene, fordi eleverne har mulighed for at kopiere tekst direkte fra internettet og ind i deres opgave, uden at man som censor nødvendigvis vil opdage det.

Herudover er der forskellige perspektiver på, hvordan det er at vurdere elevernes "sprog og sprogbrug" som en del af den samlede opgavebesvarelse. Hvor nogle censorer oplever det som mere meningsfuldt at vurdere grammatik, når det indgår som en del af et generelt sprogbrug, oplever andre, at elevernes sproglige niveau bliver mindre synligt i en samlet skriftlig fremstilling, end når det testes i en særskilt opgave.

Rapporten rejser på baggrund af analysen afslutningsvist nogle opmærksomhedspunkter, som kan have relevans, hvis prøver i fremmedsprog, hvor elever har adgang til internettet, skal anvendes i fremtiden:

- Der skal sikres en tydelig instruktion til skoler og elever

Det er en pointe i evalueringen, at hverken lærere eller elever har følt sig godt nok klædt på vedrørende regler og rammer for prøven, og at der har været uklarheder, der kobler sig både til brug af internettet og til opgavesættets formulering. Derfor vil det være centralt ved lignende prøver i fremtiden at have et øget fokus på at videreformidle en tilstrækkelig grad af information, så både lærere og elever oplever at være klædt på til prøveformen. Desuden bør det overvejes, hvordan man kan sikre, at eleverne har stiftet bekendtskab med prøveformen.

- Hav fokus på, hvad der skal til for at ramme elevernes måde at arbejde på

Det er et perspektiv i evalueringen, at selvom eleverne er vant til at arbejde med internettet i hverdagen, er de ikke nødvendigvis trænede i at arbejde med internettet på den måde, som prøven lægger op til. Derfor vil det være relevant ved lignende prøver i fremtiden at have fokus på, at såfremt det er et ønske, at prøverne skal lægge sig op af elevernes måde at bruge internettet på i hverdagen, bør man overveje mulighederne for en mere åben anvendelse af internettet, hvor sociale medier eksempelvis kan indgå, selvom det selvfølgelig rejser andre udfordringer med hensyn til at undgå snyd.

- Det skal sikres, at fagligt svage og fagligt stærke elever i samme grad kan profitere af prøveformen

Af evalueringen fremgår det, at adgang til internettet i forsøgsordningen særligt er en fordel for de fagligt stærke elever, der formår at bruge internettet til bredere søgninger af fakta eller kvalificering af sprog, mens de fagligt svage elever kan være udfordret med hensyn til at navigere i de store mængder information. Derfor bør man ved fremtidige prøver have fokus på at udarbejde prøver, der tilgodeser alle elevtyper.

Herudover peger evalueringen perspektiverende på, at analysen kalder på videre undersøgelse af, hvilken betydning forsøgsordningen, hvor elever har adgang til internettet i prøver i fremmedsprog, har for den undervisning, der gennemføres forud for prøverne, da prøveformen i sig selv må antages at få konsekvenser for den undervisning, der gennemføres. For at eleverne kan klædes på til prøveformen, stilles der krav om, at undervisningens indhold dækker hensigtsmæssig brug af internettet, herunder internetsøgning, kildekritik og omskrivning og formidling af fundne informationer. Dette rejser følgelig en diskussion af, hvordan undervisningen på bedste vis ikke blot klæder eleverne på til selve prøven, men også giver eleverne de mest relevante kompetencer inden for et givent fag.

1.2 Datagrundlag

Rapporten bygger på følgende datakilder med personer, der på forskellig vis har været involveret i forbindelse med 9.-klasseselevs skriftlige afgangsprøve i fremmedsprog med adgang til internettet i skoleåret 2015/2016:

- Spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere
- Enkeltinterview med lærere
- Telefoninterview med censorer
- Gruppeinterview og et enkeltinterview med elever.

EVA gør opmærksom på, at der er rammebetingelser for evalueringen, der har haft betydning for data (se appendiks A for mere information herom). Dette betyder blandt andet, at analysen skal læses med det forbehold, at der ikke er tale om statistisk repræsentativitet i den gennemførte spørgeskemaundersøgelse, ligesom der kun er gennemført interview med elever og lærere, der har været tilknyttet forsøgsordningen i engelsk.

2 Indledning

Ved sommerprøvetimerne 2015 og 2016 gennemførtes der i 9. klasse forsøg med adgang til internettet under prøver i skriftlig fremstilling i fremmedsprogene engelsk, tysk og fransk. Forsøget er en videreførelse af tidligere forsøg med adgang til internettet i forbindelse med prøver gennemført i skoleåret 2013/2014 og finder sted, parallelt med at prøven i skriftlig fremstilling i dansk ændres, således at eleverne fremover får adgang til internettet under prøven.

Tidligere erfaringer fra forsøg med adgang til internettet i forbindelse med skriftlig fremstilling i dansk i 2013¹ viser, at der er både fordele og ulemper forbundet med sådanne muligheder. Overordnet synes både elever, lærere og censorer dog at finde de nye prøveformer mere virkelighedsnære og tidssvarende, og der er et behov for at evaluere de tilsvarende forsøg inden for fremmedsprog.

I den forbindelse har Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at designe og gennemføre en evaluering af forsøg med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprogene engelsk, tysk og fransk.

2.1 Formål

Evalueringen af forsøg med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog skal give STUK et grundlag for at vurdere, om adgang til internettet under de skriftlige prøver i fremmedsprog højner kvaliteten i elevernes prøveaflægning og styrker elevernes motivation for denne. Dertil skal evalueringen skabe viden om, hvordan forberedelsen til prøven har fundet sted.

Evalueringen vil tage udgangspunkt i følgende evalueringsspørgsmål:

- Hvilken betydning vurderer elever, lærere og censorer, det har for elevernes besvarelse af de skriftlige prøver i fremmedsprog i 9. klasse, og deres oplevelse af disse, at de har adgang til internettet under prøvedelen i skriftlig fremstilling? På hvilken måde forbereder undervisningen eleverne til denne prøveform?

Herunder skal evalueringen særligt belyse:

- Hvordan lærerne og eleverne har oplevet forløbet op til prøven og selve prøveafholdelsen.
- Hvordan lærere og elever har forberedt sig på denne nye prøveform i og uden for undervisningen.
- Censorernes og lærernes vurdering af, hvordan den nye prøveform påvirker kvaliteten af besvarelserne sammenlignet med den traditionelle prøveform.
- Hvorvidt det er muligt for censorer og lærere at vurdere elevernes sprog og sprogbrug ud fra den skriftlige fremstilling
- Hvorvidt den nye prøveform har øget motivationen hos eleverne under og op til prøveaflægningen.
- Hvordan eleverne konkret har inddraget og anvendt de nye muligheder i forbindelse med prøveaflægningen.
- Hvilke udfordringer eleverne og lærerne har oplevet i forbindelse med prøvens format samt kontinuitet mellem forberedelse og den endelige prøve.

¹ *Evalueringsrapport af forsøg med folkeskolens prøver skoleåret 2012-2013, gennemført af DAMVAD (<http://www.emu.dk/sites/default/files/Evaluering%20af%20forsoeg%20med%20folkeskolens%20proever%202012%202013.pdf>)*

Samlet set giver evalueringen STUK mulighed for at vurdere, hvorvidt forsøgene med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog giver anledning til en ændring af de gældende prøveregler.

Prøverne med adgang til internet i fremmedsprog følger samme struktur, og der lægges op til samme type brug af internettet under prøverne i henholdsvis engelsk, tysk og fransk. I denne rapport evalueres adgang til internet derfor for prøver i fremmedsprog samlet set, selvom der naturligvis vil være forskelle på elevernes niveau i de enkelte fag, ligesom der kan være forskelle i de specifikke opgavesæts formuleringer, der kan få betydning for, hvordan adgang til internet under prøven opleves. I det omfang forskelle er så markante, at de fremtræder tydeligt af data, vil disse blive skrevet frem, men det har ikke været et særskilt fokus i indeværende evaluering.

2.2 Om opgavesæt og prøveafholdelse af prøver med adgang til internettet²

Til forsøgene med adgang til internet i fremmedsprog er der udviklet særskilte opgavesæt for hvert af de tre fag. Prøverne er bygget op omkring tre dele, der fokuserer på henholdsvis lytteforståelse, læseforståelse og skriftlig fremstilling. De to dele, der omhandler lytte- og læseforståelse, følger reglerne for den traditionelle prøve uden adgang til internettet og udfærdiges i hånden uden adgang til hjælpemidler.

I forsøgene med adgang til internettet får eleverne adgang til internettet i den del af prøven, der omhandler skriftlig fremstilling. I denne del af opgavesættet er der, ud over en opgaveformulering, et eller flere links, der indeholder informationer, der skal benyttes til at finde relevante informationer til anvendelse i opgavebesvarelsen. Således er der tilføjet to dimensioner, der omhandler søgning og anvendelse af informationsteknologi.

I prøver uden adgang til internettet indgår ud over de tre beskrevne prøvedele desuden en prøvedel med fokus på sprog og sprogbrug. Prøven med adgang til internettet adskiller sig fra den traditionelle prøve, ved at sprog og sprogbrugsdelen er integreret i den skriftlige fremstilling og således ikke udgør en selvstændig del af prøven.

Eleverne må benytte internettet under hele den skriftlige prøvedel til informationssøgning. Desuden må eleven bruge ordbøger og diverse redskaber til stave- og grammatikkontrol. Elever må godt bruge ord, vendinger og billeder fra hjemmesider og anvende dem i deres besvarelse, men det er ikke tilladt at kopiere og indsætte sammenhængende tekst. Eleverne må ikke benytte oversættelsesprogrammer, som eksempelvis Google Translate, og må desuden ikke bruge internettet til at kommunikere med hinanden eller andre.

Skolerne har selv meldt sig til at deltage i forsøget med den nye prøveform, og i alt er 216 klasser blevet tilmeldt forsøget, heraf 161 i engelsk, 40 i tysk og 15 i fransk. Skolerne har forud for prøven modtaget information fra STUK i april måned om prøveformen, og hvordan opgavesættene overføres til elevernes computere. Desuden er de ved samme lejlighed blevet informeret om, hvor der kan findes eksempelprøver, som kan bruges som forberedelse af eleverne. STUK har desuden udarbejdet vurderingskriterier til censorerne, hvor eleverne blandt andet vurderes på, hvorvidt internetbaserede kilder er anvendt hensigtsmæssigt i besvarelsen.

Af instruktionen fra STUK fremgår det endvidere, at eleverne forud for prøven skal orienteres om prøvekrav og vurderingskriterier, og hvordan prøven foregår rent praktisk. Der lægges desuden op til, at elever bør have stiftet bekendtskab med prøvetypen på forhånd, fx ved at have afprøvet et prøvesæt i løbet af det 9. skoleår.

² Vejledninger til prøver i fremmedsprog med adgang til internet kan findes i fulde længde her: <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Folkeskolens-proever/Forberedelse/Proevevejledning>

2.3 Evalueringens metodiske grundlag

For at besvare evalueringens undersøgelsesspørgsmål er der gennemført en spørgeskemaundersøgelse og kvalitative interview blandt lærere, der har haft 9.-klasseselever til prøve med adgang til internet. Herudover er der gennemført interview med elever, der har været til en prøve i fremmedsprog med adgang til internettet, og interview med censorer, der har deltaget i at rette elevbesvarelser.

Der er indsamlet både kvantitative og kvalitative data, fordi evalueringen både har haft til hensigt at afdække variationen i perspektiver på prøveformen med adgang til internettet blandt lærere, censorer og elever, ligesom evalueringen har haft fokus på, hvor udbredte en række perspektiver er blandt lærere. De kvalitative interview har således haft til hensigt at afdække variationen i forskellige perspektiver på prøverne, fx motivation, faglig kvalitet og forberedelse til prøven, og på at udvikle kategorier, som kan skabe et overblik over – og en systematik i – denne variation. Spørgeskemaundersøgelsen har haft til formål at afdække bredden i lærernes perspektiver og således give et indblik i, hvor udbredte forskellige perspektiver og praksisser er.

I rapporten vil kvalitative og kvantitative datakilder blive afrapporteret sammen under forskellige temaer. I de følgende afsnit vil de forskellige datakilder blive udfoldet yderligere. For mere om evalueringens metodiske grundlag henvises til appendiks A.

Spørgeskemaundersøgelse blandt lærere

Der er gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige lærere, der har haft 9.-klasseselever til prøve med adgang til internettet i engelsk, tysk eller fransk ved afslutningen af skoleåret 2015/2016. Spørgeskemaet er udviklet af EVA's projektgruppe og kvalificeret af STUK samt på baggrund af gennemførte pilotinterview med målgruppen. Formålet med spørgeskemaundersøgelsen blandt lærere har været at kortlægge:

- Hvilke oplevelser, de har haft i forbindelse med selve aflæggelsen af den nye prøveform
- Hvordan de har arbejdet med forberedelse til prøven, herunder hvilke typer testprøver, lærerne evt. har anvendt til elevernes forberedelse
- Hvordan de vurderer, at prøveformen har påvirket elevernes motivation og den faglige kvalitet i besvarelserne
- Om de oplever, at den nye prøveform tilgodeser nogle elevtyper mere end andre.

EVA har kontaktet de 177 skoler, der har deltaget i forsøget med i alt 216 klasser, med henblik på at modtage e-mailadresser på lærere, der har haft elever til prøve i fremmedsprog med adgang til internettet. Af de 177 skoler har 145 skoler indsendt e-mailadresser på 172 lærere, som spørgeskemaet er udsendt til. Der er per e-mail udsendt påmindelser om at besvare spørgeskemaet d. 16. juni, d. 21. juni og d. 16. august 2016.

I alt besvarede 92 lærere spørgeskemaet, hvilket giver en samlet svarprocent på 54 %. EVA vurderer denne svarprocent som forventelig for målgruppen. Da EVA ikke besidder baggrundsvARIABLE for den samlede gruppe af lærere eller skoler, der har været tilmeldt forsøget, er det ikke muligt at gennemføre en bortfaldsanalyse med henblik på at vurdere, hvor repræsentative besvarelserne er. Analysen skal derfor læses med det forbehold, at der ikke er tale om statistisk repræsentativitet i den gennemførte spørgeskemaundersøgelse.

Frekvenstabeller for samtlige spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen fremgår af appendiks B.

Kvalitativ interviewundersøgelse blandt lærere, elever og censorer

Der er gennemført kvalitative interview med lærere, elever og censorer, der har været involveret i forsøget med adgang til internet under prøver i fremmedsprog i skoleåret 2015/2016.

Spørgeguides er udviklet af EVA og kvalitetssikret af STUK. De kvalitative interviews havde til formål at belyse:

- Hvilke fordele og ulemper elever har oplevet ved at have adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog.

- Hvilke fordele og ulemper lærere og censorer ser elever har ved at have adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog? Er der noget, man mister i forhold til den traditionelle prøveform?
- Hvordan undervisningen har forberedt eleverne til at anvende internettet i en prøvesituation.
- Hvorvidt og evt. hvordan deltagelse i forsøgene med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog har haft en positiv betydning for elevernes motivation for prøven og forberedelsen til denne.
- Hvorvidt og evt. hvordan lærere og elever oplever, at den nye prøveform gør prøveafholdelsen og selve opgaven mere virkelighedsnær og tidssvarende.
- Hvorvidt og evt. hvordan censorerne og lærerne oplever, at prøvebesvarelserne har ændret sig med hensyn til kvaliteten af sproget, opgaveløsning og kildevalg samt kildeinddragelse i forbindelse med den nye prøveform.
- Hvorvidt der er forskelle med hensyn til, hvordan den nye prøveform og forberedelsen til denne opleves af forskellige elevtyper, herunder deres oplevelse af fordele og ulemper.

Interview med elever og lærere

Intentionen var at gennemføre besøg på fire skoler, hvor der på hver skole skulle gennemføres et interview med en lærer og et gruppeinterview med 6-8 elever omkring prøven i fremmedsprog med adgang til internettet. Herudover var intentionen at sikre en spredning på fag, således at besøgene skulle gennemføres på to skoler, der havde haft elever til prøve i engelsk, en skole, hvor elever havde været til prøve i tysk, og en skole, hvor de havde været til prøve i fransk. Skolerne er udvalgt i samarbejde mellem EVA og STUK, og det var afgørende, at interviewene kunne gennemføres før sommerferien, da eleverne ikke længere har nogen tilknytning til skolen efter de afsluttede prøver.

Det var ikke muligt for EVA eller STUK at rekruttere med den ønskede spredning, på trods af at EVA kontaktede i alt 18 skoler, og STUK ligeledes forgæves har forsøgt at rekruttere skoler til evalueringen. Derfor er det en rammebetingelse for evalueringen, at der er gennemført færre interviews, og at det ikke i alle tilfælde har været muligt at opnå den intenderede spredning med hensyn til fag. Desuden blev nogle interview af praktiske hensyn gennemført som telefoninterview. Analysen bør læses med disse forbehold in mente.

I alt blev der gennemført fire interview med lærere, hvoraf to er gennemført som telefoninterview. Der er gennemført to gruppeinterview med elever. Grupperne bestod af fire elever hver. Herudover er der gennemført et telefoninterview med en elev. Det var kun muligt at rekruttere elever og lærere, der har været en del af forsøget med adgang til internettet i prøven i engelsk.

Dette betyder, at samtlige interview med lærere og elever er gennemført med klasser, der har været til prøven med adgang til internettet i engelsk. Dog er det værd at bemærke, at størstedelen, cirka 75 % af de klasser, der har deltaget i forsøget med prøver med adgang til internet i fremmedsprog, ligeledes var tilmeldt prøven i engelsk. Herudover fremstår der ikke væsentlige forskelle på censorernes vurderinger i de forskellige fag, der giver anledning til at tro, at dette forhold medfører væsentlige mangler i vores data.

Interview med censorer

Der er gennemført kvalitative ekspertinterview via telefon med erfarne censorer, der har deltaget i arbejdet med at rette prøver i forbindelse med forsøget med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog i skoleåret 2015/2016. Tre af de fire censorer har desuden været en del af opgavekommissionen i forbindelse med forsøgsordningen. Udvælgelse af censorerne er varetaget af STUK, og EVA har kontaktet de pågældende censorer med henblik på at sætte et interview i stand.

Der er gennemført to interview med censorer for prøver i engelsk, en censor for prøver i tysk og en censor for prøver i fransk.

Analyse af kvalitative data

Samtlige interviewreferater blev analyseret ved hjælp af en systematisk framework-tilgang³. Med denne metode har vi kodet samtlige interview inden for en tematisk ramme, et framework, hvilket gør det muligt at læse på tværs af 1) alle interviewdata, der siger noget om det samme tema, og 2) alle interviewdata, der knytter sig til et bestemt interview.

Vi har herefter anvendt vores framework til at gennemføre en systematisk, tematisk analyse af data grupperet under samme overskrift, fx forberedelse til prøven.

2.4 Rapportens opbygning

Rapporten er bygget op omkring fire kapitler ud over denne indledning. Kapitel 3 omhandler perspektiver på forløbet op til prøveafholdelsen, herunder instruktion i forbindelse med prøveafholdelsen og forberedelse af elever til prøven. Kapitel 4 omhandler elevernes brug af internettet i selve prøvesituationen og fokuserer dels på omfang af brug af internettet, dels på, hvordan internettet er brugt. Kapitel 5 fokuserer på elevernes motivation og oplevelse af nutidighed i forhold til prøveformen. Til sidst fokuserer kapitel 6 på faglig kvalitet og fordele og ulemper ved prøver med adgang til internettet, herunder vurderinger af faglig kvalitet, betydning af adgang til internettet for forskellige elevtyper og perspektiver på bedømmelse af prøver med adgang til internettet.

Ud over rapporten findes et appendiks, der beskriver evalueringens metodiske grundlag (appendiks A), samt et appendiks, hvoraf der fremgår frekvenstabeller for besvarelser på samtlige spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen (appendiks B).

³ Ritchie et al. 2013: *Qualitative Research Practice – A Guide for Social Science Students and Researchers*.

3 Forløbet op til prøveafholdelsen

Dette kapitel vil fokusere på den instruktion, lærere og elever har modtaget forud for prøveafholdelsen, samt på den forberedelse, der er gennemført med eleverne. Kapitlet inddrager både kvantitative og kvalitative datakilder.

3.1 Instruktion før og under prøveafholdelsen

Som beskrevet har skolerne selv tilmeldt sig forsøgsordningen, og skolerne har modtaget instruktioner fra STUK skriftligt i april 2016, ligesom prøverne med adgang til internettet løbende er blevet præsenteret af STUK på diverse kurser og temadage, der har været afholdt de seneste år.

Af det kvalitative datamateriale fremgår det, at lærere og elever særligt efterspørger en tydeligere instruktion om prøven. Perspektiverne grupperer sig under følgende temaer, som vil blive uddybet herunder:

- Instruktion om regler og rammer for prøveformen
- Instruktion om selve prøven.

Instruktion om regler og rammer for prøveformen

I interviewene med lærere efterspørger det, at der gøres mere ud af at informere lærerne om prøverne og i det hele taget gøres mere ud af formidlingen omkring prøverne. En lærer beskriver eksempelvis en oplevelse af, at den tilgængelige information på ministeriets hjemmeside om prøven med adgang til internettet ikke var tilstrækkelig tydelig, hvilket betød, at der var behov for selv at "tolke på", under hvilke forudsætninger eleverne måtte gøre brug af internettet.

Det efterspørger desuden, at information modtages i bedre tid, så der er god tid til at informere eleverne om den prøve, de skal op i, og eleverne kan få stillet de spørgsmål, som de måtte have i denne forbindelse. En lærer foreslår en påmindelse i marts til de lærere, der skal have elever til prøven ved skoleårets afslutning, om at huske at få øvet de digitale prøver med eleverne.

Herudover peger data på, at der på nogle skoler udestår et arbejde med at forberede lærere til at varetage opgaverne i forbindelse med forsøgsordningen og formidle de relevante informationer til de lærere, der er en del af forsøgsordningen.

En lærer beskriver, hvordan der på hans skole var sket et "informationsbrist", som betød, at han først hørte om, at hans elever skulle til denne prøveform, meget kort tid forinden. Om den manglende information skyldes mangler i kommunikationen fra STUK eller i kommunikationen mellem skoleledelse og lærer, fremgår ikke klart af interviewet.

Således gives der generelt i de kvalitative interview udtryk for et ønske om en klarere instruktion til skolen og lærere om prøveformen, og hvad de forventes at gøre.

I spørgeskemaundersøgelsen er lærerne blevet spurgt om, hvorvidt afholdelsen af forsøgsordningen har været forbundet med mere eller mindre besvær for skolen sammenlignet med almindelige prøver. Mens 48 % svarer "hverken mere eller mindre besvær", svarer 50 % "lidt mere besvær" eller "betydeligt mere besvær" (se appendiks B). Således tegner også spørgeskemaundersøgelsen et billede af, at der har været nogle udfordringer med selve prøveafholdelsen. Af kommentarerne i spørgeskemaet fremgår det endvidere, at nogle af disse udfordringer er praktiske og knytter sig til fx overførsel af prøver til elevers computere, mens andre beskriver mangler i forhold til de modtagne informationer og instruktioner.

Instruktion om selve prøven

Af interviewene med elever fremgår det, at det ikke har været lige tydeligt for alle elever, hvordan de måtte – og forventedes – at bruge internettet under prøven. Således beskriver en række elever, hvordan der har været uklarheder i forbindelse med prøveafholdelsen, mens andre synes, det har været tilstrækkeligt klart, hvad man måtte og ikke måtte til prøven.

Eleverne beskriver ligeledes, hvordan det var svært at få afklaret reglerne for prøven af lærerne. Det beskrives, hvordan der på nogle skoler har været lærere, der var så usikre på reglerne for prøven, at de under selve prøveafholdelsen måtte gå over på kontoret for at få svar på elevernes spørgsmål. En elev fortæller, hvordan hun og en anden elev fra klassen havde fået forskellige tilbagemeldinger fra forskellige lærere om, hvad der var tilladt under prøven. Nogle elever beskriver endvidere, hvordan disse uklarheder gjorde, at de under prøven var "bange for at snyde" uden at ville det.

De følgende fire afsnit er ikke alene relateret til prøver med internetadgang, men er alligevel medtaget for at give opdragsgiveren bredest muligt indblik i data om afholdelse af forsøgsprøver, der ville kunne kvalificere prøveafholdelse, uanset om den involverer internetadgang eller ej.

Ud over uklarhed med hensyn til brug af internettet under prøven beskriver elever uklarheder med hensyn til selve formuleringen i opgavesættet. I forbindelse med engelskprøven var det uklart for eleverne, hvorvidt det var et krav at skrive om en person, man fandt på internettet, eller om det også var en mulighed selv at opdigte en fiktiv person. En elev beskriver en oplevelse af at være "helt fortabt" med hensyn til, hvad man blev bedt om at gøre.

Også i forbindelse med formuleringer i selve opgavesættet beskriver eleverne, at det var svært at få klare svar fra lærerne med hensyn til, hvordan det skulle tolkes. En elev, der var til prøve i skriftlig engelsk, fortæller, hvordan de en halv time inde i den skriftlige prøve fik at vide, at de skulle vælge en af personerne fra teksten, hvor hun var begyndt på noget andet.

Det kan i øvrigt tilføjes, at der blandt eleverne, der var til den engelske prøve, blev givet udtryk for, at det var en udfordring at skulle skrive en artikel. Det beskrives som udfordrende at skulle arbejde med en genre, som man er vant til at arbejde med i dansk, i et fag som engelsk og skulle forholde sig til form og opsætning, hvor man er vant til at skrive en tekst eller et brev.

I det hele taget efterspørges det af både elever og lærere, at opgaven stilles på en sådan måde, at den er simpel og forståelig og ikke efterlader forvirring hos eleverne om, hvordan man skal løse opgaven for at leve op til de gældende krav.

3.2 Forberedelse af elever op til prøveafholdelsen

I forbindelse med afholdelsen af prøver med adgang til internettet er der ikke opstillet krav til, hvilken forberedelse eleverne skal modtage forud for prøven. Dog fremgår det af STUKs introduktionsmateriale til skolerne, at eleverne bør have stiftet bekendtskab med prøvetypen på forhånd, fx ved at have afprøvet et prøvesæt i løbet af det 9. skoleår.

I spørgeskemaundersøgelsen er lærerne blevet spurgt om, i hvilken grad der er gennemført undervisning med henblik på at forberede eleverne til prøven med adgang til internettet. Det fremgår af tabellen, at der er relativt stor spredning i lærernes besvarelser. Det fremgår, at 68 % af de adspurgte lærere svarer, at der "i høj grad" eller "i nogen grad" er gennemført undervisning med henblik på at forberede eleverne, mens 32 % svarer, at det "i mindre grad" eller "slet ikke" er tilfældet. Således peger spørgeskemaundersøgelsen på, at størstedelen af lærerne har forberedt eleverne til forsøgsordningen med adgang til internettet. Dog er det samtidig bemærkelsesværdigt, at 19 % af lærerne svarer, at de "i mindre grad" har forberedt eleverne til forsøgsordningen, og 13 % svarer "slet ikke". Således viser spørgeskemaundersøgelsen også, at der er cirka en tredjedel af eleverne (32 %), der har modtaget meget lidt eller ingen forberedelse.

Tabel 1

I hvilken grad er der gennemført undervisning med henblik på at forberede eleverne på, at de skulle til prøve i skriftligt fremmedsprog med adgang til internet?

	Antal	Procent
I høj grad	21	24 %
I nogen grad	39	44 %
I mindre grad	17	19 %
Slet ikke	12	13 %
Total	89	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016.

Lærerne er ligeledes blevet spurgt om, *hvordan* undervisningen har forberedt eleverne til prøven med adgang til internet. Det fremgår af tabellen, at forberedelse til prøven har fundet sted på mange forskellige måder. Flest lærere svarer, at eleverne er forberedt ved at "eleverne har løst opgavesæt fra tidligere afholdte prøver uden adgang til internettet" (67 %). Der er også lærere, der svarer, at der faktisk er gennemført forberedelse af eleverne med hensyn til den specifikke prøve med adgang til internettet. Således svarer 61 %, at "eleverne har løst opgavesæt med adgang til internettet" som forberedelse. Herudover svarer 53 % af lærerne, at "eleverne har modtaget undervisning i, hvordan de skal disponere med hensyn til tid eller plads ved prøven".

Samlet set peger tallene på, at over halvdelen af lærerne har gennemført en særlig forberedelse af deres elever til forsøgsordningen med adgang til internettet.

Tabel 2

Hvordan har undervisningen forberedt eleverne til at skulle til skriftlig prøve i fremmedsprog med adgang til internet? (Sæt gerne flere markeringer) (n = 92)

	Antal	Procent
Eleverne har løst opgavesæt fra tidligere afholdte prøver uden adgang til internettet	62	67 %
Eleverne har løst opgavesæt fra tidligere afholdte prøver med adgang til internettet	56	61 %
Eleverne har løst opgaver produceret af læreren med det formål at forberede eleverne til prøven med adgang til internet	25	27 %
Eleverne har modtaget undervisning i informationssøgning på internet målrettet prøven	29	32 %
Eleverne har modtaget undervisning i kildekritik vedrørende anvendelse af internetkilder i forbindelse med prøven	29	32 %
Eleverne har modtaget undervisning i, hvordan de skal disponere med hensyn til tid eller plads ved prøven	49	53 %
Der har været samarbejde på tværs af fag omkring undervisning i anvendelse af internetkilder i skriftlige opgaver	21	23 %
Andet	12	13 %
Total	283	308 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Respondenterne har haft mulighed for at markere flere svar, hvorfor procenttallene summer op til mere end 100 %.

Af de kvalitative interview fremgår det desuden, at typen og omfanget af forberedelse til prøven varierer for de forskellige skoler. Desuden fremgår det af interviewene med elever, at forberedelsen for alle elevers vedkommende udelukkende har fundet sted i undervisningen.

Interviewene viser endvidere, at der er stor forskel på, hvor lang tid der er brugt på at forberede eleverne til det at have adgang til internettet i prøven. Således er der lærere, der beskriver, at der

er gennemført særlig undervisning med henblik på at forberede elever til prøven, mens andre beskriver, at det ikke har ændret væsentligt ved forberedelsen, fordi prøven ikke opleves som særligt anderledes end den måde, der arbejdes på i hverdagen. En lærer fortæller:

Vi bruger it i dagligdagen i stort set alle fag, så de er bekendt med, hvordan man går ind [på internettet] og er rimelig godt opdraget til det. Der er ikke nogen tekniske vanskeligheder i den forstand. Så der har ikke været så meget der at ændre på.

Helt overordnet tegner der sig et billede af, at eleverne på en række områder generelt kunne ønske sig at være bedre klædt på til prøven med adgang til internettet. Perspektiverne på forberedelse til prøven med adgang til internettet grupperer sig omkring to temaer, som vil blive beskrevet nærmere herunder:

- Gennemførelse af øveprøver med adgang til internet
- Forberedelse af elever med hensyn til kildekritik og informationssøgning.

Gennemførelse af øveprøver med adgang til internet

Nogle elever beskriver, hvordan de har gennemført en eller flere øveprøver i skriftlig fremstilling i fremmedsprog med adgang til internettet i undervisningen, mens andre ikke har. De elever, der har gennemført øveprøver, oplever det som positivt at have prøvet konceptet af før den endelige prøve.

Blandt de elever, der ikke på forhånd har gennemført en øveprøve, gives der udtryk for, at det ville have været hensigtsmæssigt. Således fortæller en elev, at prøven var anderledes end ventet, og en anden fortæller, at det ville have været bedre at kunne "vænne sig" til prøveformen. En elev siger desuden følgende om øveprøver:

(...) så kender man mere reglerne, når man har prøvet det selv og ved, hvad man må og ikke må. Hvad er godt, og hvad er ikke godt, og hvad der fungerer, når man laver sådan en opgave.

Andre elever giver derimod udtryk for, at prøverne alligevel er så specifikke, at det er svært at forberede sig rigtig godt på forhånd. Det at være velforberedt er naturligvis en fordel i alle prøveformer, men i kontekst af den i evalueringen belyste forsøgsprøve, betragtes det i særdeleshed vigtigt, fordi internettet bliver introduceret som et ekstra element, der potentielt kan skabe forvirring.

Blandt lærere og censorer er det et centralt perspektiv, at det er svært for eleverne at mestre den nye prøveform, hvis der kun har været arbejdet med denne relativt lidt. Nogle lærere udtrykker endvidere et ønske om, at flere øveprøver gøres tilgængelige på ministeriets hjemmeside. Nogle lærere har ikke været bekendt med de tilgængelige øveprøver, mens andre udtrykker et ønske om flere øveprøver på hjemmesiden.

Således er det et generelt perspektiv på tværs af elever og lærere, at det er en fordel for eleverne, hvis de har gennemført prøver i fremmedsprog med adgang til internettet forud for den endelige prøve.

Forberedelse af elever med hensyn til kildekritik og informationssøgning

Udover at gennemføre øveprøver med adgang til internettet fremgår det af det kvalitative datamateriale, at der er gennemført en del forberedelse i forhold til den form for informationssøgning, som prøveformen lægger op til, samt hvordan man forholder sig til kvaliteten af kilder på internettet.

Nogle elever beskriver således, hvordan de har fået instruktion af deres lærer i, at det er "smartest" kun at bruge de links, der henvises til i opgavesættet, fremfor at bruge tid på at søge bredere, fordi der allerede ligger så relativt meget viden på disse hjemmesider.

Blandt lærerne gives der generelt udtryk for, at skolerne allerede arbejder med at bruge kilder kritisk på tværs af fagene, så det har på en del skoler ikke været et særskilt fokus i forbindelse med

netop denne prøveform. Dog er der også lærere, der vurderer, at de fremover vil arbejde mere direkte med informationssøgning i undervisningen og fx fokusere på, hvordan man søger efter faste vendinger og udtryk inden for et emne, og hvordan man kan blive mere effektiv i sin informationssøgning.

Ud over informationssøgning beskrives det blandt eleverne, hvordan de er blevet forberedt på at bearbejde den information, man finder på internettet, ved at skrive denne om til egne ord fremfor at kopiere tekst direkte. Elever beskriver, at de har været meget optagede af, hvor meget man skal skrive tekst fra en hjemmeside om, og hvor meget det er tilladt at kopiere fra en tekst, før der er tale om snyd. En elev siger følgende:

Der står på prøven, at man ikke må bruge sammenhængende tekst (...) Tre ord, er det sammenhængende tekst, eller skal det være en hel sætning, for at det er sammenhængende? Det kunne de måske godt beskrive lidt bedre.

Også blandt lærerne gives der udtryk for en oplevelse af, at eleverne har været meget optaget af, hvad det vil sige at omformulere, og hvor meget man må gentage fra en hjemmeside. En lærer pointerer i forlængelse heraf, at man bør have større fokus på at forberede eleverne til at "integrere informationer" og "bedre processering af tekster i egen produktion".

Dog gives der også blandt lærerne udtryk for, at det ikke var helt tydeligt nok, hvor meget eleverne måtte kopiere fra internettet. En lærer beskriver det på følgende måde:

Denne prøve lagde op til, at man gerne må blive inspireret af andre, og man må også gerne bruge nogle fast vendinger, men man må bare ikke copy-paste, så der var et lidt gråt område. Hvad er forskellen på at blive meget inspireret og fuldstændig copy-paste det?

Således peger interviewene på, at forberedelse i hensigtsmæssig brug af internettet vil være en fordel med hensyn til at klæde eleverne på til prøver i fremmedsprog med adgang til internettet.

4 Brug af internet i selve prøvesituationen

I prøverne i skriftlig fremstilling med adgang til internettet i henholdsvis engelsk, tysk og fransk er det et krav, at eleverne skal gå på internettet og finde forskellige informationer, som skal indgå i deres prøvebesvarelser.

Dette kapitel fokuserer på, i hvilket omfang og hvordan eleverne har brugt internettet i forbindelse med prøverne.

Kapitlet bygger kun på kvalitative datakilder.

4.1 Omfang af brug af internettet

Af interviewene med lærere og censorer gives der udtryk for, at der er stor variation med hensyn til, hvor meget internettet ser ud til at være brugt i de forskellige elevbesvarelser. Generelt beskrives det, at besvarelserne afspejler, at flest elever har brugt de hjemmesider, der er blevet linket til i opgavesættet.

Dog er der også lærere, der beskriver, at der er elever, der er gået ud over det materiale, der er linket til. Omvendt beskriver en censor, hvordan nogle besvarelser i princippet kunne være lavet uden brug af internettet overhovedet. Det er en pointe i interviewene, at nogle har været inde og søge meget specifik information, mens andre har brugt internettet til en bredere søgning. En lærer siger følgende om variationen i brug af internettet:

Der er nogle, som skal have meget fokus på bare at få produceret noget, de har nok ikke brugt internettet så meget. Hvor andre har været ude at afdække og få brugt kilderne. Langt de fleste havde været inde på de der links og havde fået informationerne med derfra, så de har da brugt det.

Der er ligeledes censorer, der pointerer, at der er forskel på brugen af internettet i de forskellige fag. Således er der eksempelvis en censor i tysk, der fortæller, at fordi tysk er så svært for eleverne, har de kun været inde på den hjemmeside, der er linket til. Således må der forventes at være forskel fagene imellem i forhold til, hvor flydende eleverne er på de forskellige sprog, og følgelig hvor let de kan bevæge sig rundt på hjemmesider på det pågældende sprog.

Eleverne selv beskriver desuden, hvordan det ikke har været helt klart for dem, hvad forventningen var i forhold til, hvordan de skulle bruge internettet under prøven, og om adgang til internettet var en mulighed eller et krav i forbindelse med opgavebesvarelsen. Således er der nogle elever, som beskriver, at de i forbindelse med engelskprøven troede, at de skulle vælge en af de to personer, der fremgik af opgavesættet, andre troede, man kunne vælge frit på hjemmesiden, og andre igen beskriver, at de troede, at de også selv måtte opdigte en person. Denne pointe relaterer sig hovedsageligt til den specifikke opgaveformulering, og ikke kun til det at have adgang til internettet, men det ekstra element med internettet, kan risikere at øge forvirringen hos eleven.

Således er det en pointe på tværs af interviewene, at der er stor variation med hensyn til, hvor meget og hvordan eleverne har brugt internettet. Desuden er det en pointe, at eleverne har været i tvivl om, hvordan de forventedes at bruge internettet til prøven.

4.2 Forskellige formål med brug af internettet

Af interviewene med elever fremgår det, at internettet har været brugt på mange forskellige måder i forbindelse med den skriftlige prøve. Særligt taler eleverne om, at internettet er brugt til nedenstående, hvilket vil blive uddybet herunder:

- Informationssøgning
- Inspiration om sprog og form.

Informationssøgning

Af de kvalitative interview med elever, der har været til prøve i skriftlig engelsk med adgang til internettet, fremgår det, at eleverne generelt har brugt internettet til at finde information omkring de personer, der indgår i deres opgavebesvarelse.

Generelt beskriver eleverne, at de har været inde på de sider, der henvises til i opgavesættet. Nogle elever beskriver endvidere, hvordan de har brugt internettet bredere til at finde informationer om den person, de valgte at skrive om, fx via Google og Wikipedia, for at finde mere information end den, der var tilgængelig på de hjemmesider, der blev henvist til.

Inspiration i forhold til sprog og form

Elever beskriver desuden, hvordan de har brugt internettet til at finde inspiration til deres formidling af prøvedelen i skriftlig fremstilling i forhold til både sprog og form. Således beskriver nogle elever, hvordan det var rart at kunne hente ord og vendinger på internettet, som man kunne bruge i sin opgavebesvarelse. En elev beskriver det på følgende måde:

Man så nogle rigtig gode vendinger inde på nettet eller rigtig gode sætninger, så brugte man selvfølgelig ikke hele den sætning, men så kunne man bruge nogle af ordene fra sætningen.

På denne måde beskrives det, hvordan internettet har været med til at kvalificere elevernes sprog. En anden elev beskriver, hvordan hun brugte blandt andet nogle faglige ord relateret til en ung kvindelig sejler, hun skrev om i sin opgavebesvarelse. Hun beskriver det på følgende måde:

Jeg skrev om en pige, som var ude og sejle jorden rundt, og der var i hvert fald nogle faglige ord om den båd. Bare nogle rigtig gode ting, de havde skrevet. Også nogle ord om, at hun var sej, og så havde de fundet nogle gode ord. At det var fantastisk, det hun havde gjort, og det beskrev de på en rigtig god måde, som jeg også brugte i min.

Ud over inspiration til formuleringer i den skriftlige fremstilling er der også elever, der har brugt internettet i forbindelse med produktets form. I opgaven i skriftlig fremstilling i engelsk skulle besvarelsen have form af en artikel, og her beskriver en elev, hvordan han brugte internettet til at blive bekræftet i, hvordan en artikel ser ud og er opbygget. Andre elever beskriver, at de brugte internettet til at finde billeder til deres artikel.

Således er det en pointe i interviewene med elever, at internettet primært bruges til informationssøgning, som der lægges op til i opgavesættene i fremmedsprog. Herudover er der også elever, der bruger internettet til at blive inspireret i forhold til sprog eller formidling.

5 Prøveformen i forhold til motivation og nutidighed

En af forventningerne til prøveformen med adgang til internet i fremmedsprog er, at prøven i højere grad stemmer overens med elevernes måde at arbejde på i hverdagen og i højere grad vil motivere og interessere eleverne, end det er tilfældet med den traditionelle opgave.

Dette kapitel fokuserer på perspektiver på prøven med adgang til internet i forhold til elevers motivation og interesse ved opgaveskrivning såvel som perspektiver på nutidighed og sammenhæng med elevernes hverdagspraksis.

Kapitlet bygger på både kvalitative og kvantitative datakilder.

5.1 Motivation og interesse

I spørgeskemaundersøgelsen gennemført blandt lærere er der spurgt om, hvorvidt det er deres indtryk, at adgang til internet fremmer elevernes motivation og interesse, både med hensyn til faget generelt og med hensyn til den specifikke prøveafholdelse.

Som det fremgår af nedenstående tabeller, er lærerne generelt positive, og 69 % af lærerne svarer, at det "i høj grad" eller "i nogen grad" er deres indtryk, at adgang til internet fremmer elevernes motivation og interesse for faget generelt, mens 58 % svarer, at det "i høj grad" eller "i nogen grad" fremmer elevernes motivation og interesse i forbindelse med den specifikke prøve.

Således er lærerne positive med hensyn til prøveformens betydning for elevernes motivation og interesse, men det fremgår ligeledes, at lærerne i højere grad er positive med hensyn til adgang til internettets betydning for motivation og interesse for fagene generelt fremfor for den specifikke prøve.

Tabel 3
I hvilken grad er det dit indtryk, at adgang til internet fremmer elevernes motivation og interesse for faget/fagene generelt?

	Antal	Procent
I høj grad	15	16 %
I nogen grad	48	53 %
I mindre grad	19	21 %
Slet ikke	9	10 %
Total	91	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016.

Tabel 4**I hvilken grad er det dit indtryk, at adgang til internet fremmer elevernes motivation og interesse i forbindelse med aflæggelsen af den specifikke prøve/de specifikke prøver?**

	Antal	Procent
I høj grad	6	7 %
I nogen grad	46	51 %
I mindre grad	26	29 %
Slet ikke	12	13 %
Total	90	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016.

I de kvalitative interview er eleverne ligeledes blevet spurgt om betydningen af at have adgang til internet til prøven i forhold til deres motivation og interesse.

Generelt udtrykker eleverne sig positivt om muligheden for at gå på internettet. Således beskrives det i elevinterviewene, hvordan det er mere interessant med den nye prøveform, fordi man kan skrive om emner, der interesserer en. En elev beskriver, hvordan det er "sjovere" at have adgang til internettet frem for den traditionelle prøve på papir, fordi der er flere muligheder, mens en anden beskriver, hvordan det er "nemmere at gå til" en opgave med adgang til internettet. Andre beskriver det som spændende at skulle finde baggrundsplysninger i forbindelse med prøven i skriftlig fremstilling i engelsk.

Blandt lærerne og censorerne beskrives prøveformen generelt positivt, fordi den rummer flere muligheder, hvilket kan gøre emnet mere interessant for eleverne. En lærer beskriver, hvordan eleverne oplever at få mere inspiration på internettet, hvilket giver dem en større sikkerhed. En censor beskriver endvidere, hvordan prøveformen med adgang til internettet kan skabe større engagement hos eleverne, fordi der er en høj grad af valgfrihed. Eleverne kan vælge et tema, som de selv er interesserede i. Valgfriheden omhandler mere specifikt muligheden for at søge inspiration på en hjemmeside udvalgt til eksamensformen. Valgfriheden er stadig bestemt af opgaveoplægget.

Dog er der også informanter, der ikke vurderer, at elevernes motivation og interesse for prøveformen med adgang til internettet er anderledes, end det er tilfældet i forbindelse med den traditionelle prøveform. Således beskriver en censor en forståelse af, at elever bliver "motiverede af karakterskalaen", og at det derfor ikke er så afgørende, om prøven rummer noget, som eleverne kan relatere til.

Der er også elever, der vurderer, at prøverne ikke er så forskellige endda. En elev beskriver, hvordan han synes, det er "sjovere selv at finde på noget og digte lidt og bruge fantasi i stedet for at bruge fakta".

Således viser datamaterialet, at eleverne generelt er positive over for adgang til internettet under prøver i fremmedsprog, men data viser samtidig, at eleverne har forskellige præferencer, og at det derfor ikke er alle elever, der oplever, at adgang til internettet gør prøven mere interessant og motiverende end den traditionelle.

5.2 Nutidighed og relation til hverdagspraksis

Et af argumenterne for prøveformen med adgang til internettet er, at en sådan prøveform i højere grad stemmer overens med den måde, eleverne er vant til at arbejde på i hverdagen, og at der således er en bedre sammenhæng mellem undervisningen og arbejdet i hverdagen på den ene side og prøven på den anden.

I spørgeskemaundersøgelsen er lærerne blevet spurgt, om det er deres indtryk, at adgang til internet bidrager til at gøre prøveformen mere tidssvarende for eleverne, hvilket lærerne i høj grad forholder sig positivt til. Således svarer 49 % af lærerne "i høj grad" og 41 % "i nogen grad",

mens kun 10 % svarer "i mindre grad" eller "slet ikke". Således vurderer langt størstedelen af lærerne, at prøveformen med adgang til internettet er mere tidssvarende og stemmer mere overens med den måde, eleverne arbejder på i hverdagen.

Tabel 5

I hvilken grad er det dit indtryk, at adgang til internet bidrager til at gøre prøveformen mere tidssvarende for eleverne? Med tidssvarende mener vi, at prøveformen stemmer overens med den måde, eleverne ellers arbejder på i deres hverdag, herunder deres brug af IT.

	Antal	Procent
I høj grad	45	49 %
I nogen grad	37	41 %
I mindre grad	7	8 %
Slet ikke	2	2 %
Total	91	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016.

I de kvalitative interview er der ligeledes spurgt ind til oplevelsen af nutidighed i prøveformen, og hvordan koblingen mellem hverdagen og prøven opleves.

Generelt giver både elever og lærere udtryk for, at det er en fordel for eleverne at have adgang til internettet i de skriftlige prøver i fremmedsprog, fordi eleverne er vant til at søge på internettet, når de laver opgaver i skolen. I et elevinterview beskrives det på følgende måde:

Vi bruger jo internettet hver dag, hele tiden, så man føler sig måske mere hjemme i den form for research, i stedet for at skulle slå op i en bog (...). Jeg tror, at vi i vores generation er vant til, at vil du finde ud af noget, så søg på Google. Det tror jeg, at vi er gode til, det føler vi os meget hjemme i.

Blandt lærere og censorer opleves det ligeledes som en oplagt forlængelse af hverdagen, at eleverne har adgang til internettet under prøver. En lærer udtrykker det på følgende måde:

Overordnet set synes jeg kun det er en fordel, at man ved en prøvesituation afspejler den situation, man ville stå i til enhver tid i det virkelige liv, at man søger information først og så går i gang (...). Det [prøven] skal afspejle den virkelighed, vi lever i, og den virkelighed, børnene eksisterer i.

Om end både lærere og elever generelt giver udtryk for, at prøven med adgang til internettet stemmer godt overens med deres hverdagspraksis, er der også informanter, der giver udtryk for, at selvom eleverne er vant til at bruge internettet i hverdagen, er de ikke nødvendigvis trænede i at arbejde med internettet på den måde, som prøven med adgang til internettet lægger op til.

Således er der en lærer, der påpeger, at det er meget forskellige formål, man bruger internettet til, afhængigt af om det bliver brugt privat eller i en engelskfaglig kontekst. Det understreges endvidere, at den måde, læreren har forberedt eleverne til prøven på, ikke er den måde, eleverne ellers bruger internettet på i deres fritid.

Blandt eleverne er der ligeledes forskellige holdninger til, hvor godt adgangen til internet stemmer overens med den måde, de arbejder på i hverdagen. Mens nogle elever giver udtryk for, at de også bruger internet, når de laver stile og laver opgaver normalt, er der andre, der ikke er vant til at bruge internettet i forbindelse med skriftlig formidling. Herudover er der elever, der pointerer, at hvis prøven virkelig skulle svare til den måde, de bruger internettet på i hverdagen, burde det være muligt at bruge Facebook og sociale medier.

Således er det, trods de positive meldinger, ikke nødvendigvis alle elever, der oplever adgang til internettet i prøver i fremmedsprog som en oplagt forlængelse af den måde, de arbejder på i

hverdagen, som det er tiltænkt. For de elever, der primært er vant til at bruge internettet på de sociale medier, kan det ikke forventes, at eleverne nødvendigvis besidder de egenskaber, der skal til for at bruge internettet på hensigtsmæssig vis i en prøvesituation uden yderligere forberedelse.

6 Faglig kvalitet og fordele og ulemper ved prøver med adgang til internet

Dette kapitel vil fokusere på, hvilken betydning adgang til internettet i forbindelse med prøver i fremmedsprog har for prøvebesvarelsens faglige kvalitet.

Først vil vi se nærmere på, hvilke fordele og ulemper lærere vurderer, der er forbundet med, at elever har adgang til internet under prøver i fremmedsprog. Herefter ser vi nærmere på, hvilken betydning lærere og censorer vurderer, at adgang til internettet har for niveauet i elevernes besvarelser, og herunder om der er nogle elevtyper, der ser ud til at få mere gavn af internettet end andre. Til sidst ser vi nærmere på, hvordan det er for censorerne at vurdere elevernes niveau på baggrund af forsøgsordningen, hvor eleverne har adgang til internettet.

Kapitlet vil inddrage både kvantitative og kvalitative kilder.

6.1 Fordele og ulemper ved adgang til internet under prøven

I spørgeskemaundersøgelsen er lærerne blevet spurgt om, hvorvidt de vurderer, at adgang til internet ved skriftlige prøver i fremmedsprog samlet set er en fordel sammenlignet med de traditionelle prøver. Her svarer 86 % ja, mens 14 % svarer nej (se appendiks B). Herudover svarer 84 % af lærerne, at adgang til internet ved skriftlige prøver i fremmedsprog efter deres mening bør blive en permanent del af folkeskolens afgangsprøve (se appendiks B). Der er således en klar overvægt af lærere, der er positive over for prøveformen med adgang til internettet.

I spørgeskemaet er lærerne ligeledes blevet spurgt om, hvilke fordele og ulemper de ser ved adgang til internet i skriftlige prøver i fremmedsprog.

Som det fremgår af nedenstående tabel, finder lærerne en række fordele ved adgangen til internet under den skriftlige prøve i fremmedsprog med adgang til internettet. Særligt svarer lærerne, at det er en fordel, at "det styrker elevernes inddragelse af relevant information" (77 %), og at "det øger kvaliteten af elevernes samlede produkt" (47 %).

Tabel 6
Hvilke fordele er der ved adgang til internet i forbindelse skriftlig prøve i fremmedsprog? (Sæt gerne flere markeringer) (n = 92)

	Antal	Procent
Det styrker elevernes skriveproces (fx overblik, disposition, struktur)	32	35 %
Det styrker elevernes inddragelse af relevant information	71	77 %
Det styrker elevernes sproglige fremstilling	24	26 %
Det øger kvaliteten af elevernes samlede produkt	43	47 %
Det giver opgavekommissionen bedre mulighed for at formulere et relevant opgavesæt	13	14 %
Det giver opgavekommissionen bedre mulighed for at formulere et tidssvarende opgavesæt	31	34 %
Der er ikke nogen fordele ved denne prøveform	4	4 %
Andet	7	8 %
Total	225	245 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Respondenterne har haft mulighed for at markere flere svar, hvorfor procenttallene summer op til mere end 100 %.

Af nedenstående tabel fremgår det, hvilke ulemper lærerne vurderer, der er ved adgang til internet i de skriftlige prøver i fremmedsprog. De ulemper, som flest lærere svarer, der er, er forbundet med, at "den store mængde information på internettet kan være for svær for nogle elever at drage nytte af" (66 %), "at der er risiko for, at elever kopierer for meget tekst direkte fra internettet og ind i opgaver" (59 %), samt at "surf på internettet kan forstyrre elevernes koncentration" (52 %).

Tabel 7
Hvilke ulemper er der ved adgang til internet i forbindelse med skriftlig prøve i fremmedsprog? (Sæt gerne flere markeringer) (n = 92)

	Antal	Procent
Manglende kildekritik	28	30 %
Mangelfuldt fokus på struktur	8	9 %
Mangelfuldt fokus på indhold	6	7 %
Reducerer kvaliteten af det samlede produkt	1	1 %
Vanskeliggør disponering af tid	29	32 %
Surf på internettet kan forstyrre elevernes koncentration	48	52 %
For stor risiko for, at elever kopierer for meget tekst direkte fra internettet og ind i opgaver	54	59 %
Den store mængde tilgængelig information på internettet kan være for svær for nogle elever at drage nytte af	61	66 %
Der er ikke nogen ulempe ved denne prøveform	2	2 %
Andet	11	12 %
Total	248	270 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Respondenterne har haft mulighed for at markere flere svar, hvorfor procenttallene summer op til mere end 100 %.

Således fremgår det af spørgeskemaundersøgelsen, at på trods af, at lærerne er positive over for prøver med adgang til internettet, så ser de også en række fordele og ulemper forbundet hermed. Af det kvalitative datamateriale fremgår det, at lærere og censorer har en række perspektiver på, hvor hensigtsmæssig adgang til internettet er for elever i skriftlig fremstilling i fremmedsprog, hvilket vi vil se nærmere på i de følgende afsnit.

6.2 Vurderinger af fagligt niveau i opgaver med adgang til internet

Dette afsnit vil se nærmere på, hvad adgang til internettet har betydet for niveauet i elevernes prøvebesvarelser. Forventningen til prøveformen er, at den i kraft af at være mere nutidig og relevant kan øge elevernes motivation og fremme deres præstation til prøven.

I spørgeskemaundersøgelsen er de 16 lærere, der har svaret, at de har set deres elevers besvarelser, blevet spurgt om, hvorvidt de vurderer, at adgang til internet i skriftlig fremstilling i prøverne i fremmedsprog har hævet det faglige niveau i besvarelserne. 44 % af lærerne svarer at dette "i høj grad" eller "i nogen grad" er tilfældet, mens de øvrige lærere svarer, at det "i mindre grad" eller "slet ikke" er tilfældet (se appendiks B). Grundet det spinkle datagrundlag skal tallene tolkes varsomt. Dog indikerer tallene, at en relativt stor del af lærerne faktisk vurderer, at adgang til internettet har hævet niveauet i opgavebesvarelserne.

I de kvalitative interview er lærere og censorer blevet spurgt om betydningen af adgangen til internettet for det faglige niveau i elevbesvarelserne. Af interviewene fremgår det, at der er forskellige perspektiver på, hvad adgang til internettet betyder for niveauet i forsøgsordningen, og på, om niveauet er anderledes sammenlignet med den traditionelle prøve.

Generelt grupperer perspektiverne sig under følgende temaer, som vil blive afdækket herunder:

- Forskelligt, hvad man tester med forsøgsordningen og den traditionelle prøve
- Forskelle i besvarelser af forsøgsordningen og den traditionelle prøve

Forskelligt hvad man tester med forsøgsordningen og den traditionelle prøve

En pointe fra de kvalitative interview blandt lærere og censorer er, at prøven med adgang til internettet adskiller sig fra den traditionelle prøve med hensyn til, hvilke færdigheder eleverne testes i. Således er det en pointe, at elever i prøven med adgang til internettet testes både med hensyn til deres skriftlige færdigheder og med hensyn til deres færdigheder i at begå sig på internettet. Blandt lærerne gives der således udtryk for, at eleverne testes i at søge information og videregive denne, hvilket stiller krav om, at eleverne formår at orientere sig i materialet på internettet. En lærer siger følgende:

Jeg synes alligevel, denne her [prøve] tester deres evne til at finde den relevante information, og det kan måske være lige så vigtigt som at sætte udsagnsled og grundled i den rigtige rækkefølge og bøje det i det rigtige tal, det her giver også en bredere mening for, hvad skal de unge bruge deres engelsk til. De skal bruge det til at kommunikere med andre mennesker. De skal nok få lært at få bøjet udsagnsordet i den rigtige tid, men at finde den relevante information, det er faktisk også ret vigtigt.

Generelt fremgår det af datamaterialet, at lærerne er positive, idet de vurderer, at prøven bedre tester, hvad en lærer refererer til som "det brede billede", og at prøveformen således giver et bedre billede af elevernes generelle niveau og kundskaber, end det er tilfældet med den traditionelle prøve.

Blandt censorerne gives der udtryk for, at niveauet er forskelligt i opgavesættene med adgang til internet sammenlignet med de traditionelle prøver. I de traditionelle prøver er der ord og gloser, som eleverne kan bruge, men det er ikke helt så enkelt på hjemmesider. En censor siger følgende:

Det, der er skrevet i det [traditionelle] oplæg, er skrevet i et superenkelt sprog, og der findes jo ikke en tysk hjemmeside med et superenkelt sprog, fordi det er en tysk hjemmeside, og så kræver det noget mere af dem. På den måde bliver det tydeligere, at én ting er, at de har svært ved at skrive, men de har også svært at finde de informationer, de skal bruge på nettet, og derfor kan de ikke skrive om det.

Således fremgår det af datamaterialet, at et perspektiv blandt lærere og censorer er, at de to prøveformer tester noget forskelligt hos eleverne.

Forskelle i besvarelser af forsøgsordningen og den traditionelle prøve

Af de kvalitative interview fremgår det, at der er forskel på, hvilken betydning adgang til internettet under prøver i skriftlig fremstilling vurderes at have for besvarelsernes faglige niveau. Der er ikke nogen entydig holdning i forhold til, hvad prøveformen betyder for niveauet i elevernes prøvebesvarelse, men generelt udtrykker informanterne sig positivt i forhold til, hvilken betydning adgang til internettet har for prøvebesvarelserne.

Således er der lærere og censorer, der beskriver, at de ser en forbedring i sproget i prøvebesvarelserne med adgang til internettet sammenlignet med besvarelserne af de traditionelle prøver. Det beskrives, at besvarelserne ligger på et højere niveau end sædvanligt, fordi der er mere "kød på" beskrivelserne, og fordi eleverne bruger et mere avanceret sprog. Det beskrives af en lærer på følgende måde:

I essaydelen, der bliver sproget simpelthen bedre (...) der er færre fejl, simpelthen. Det lyder mere flydende, fordi de netop kan blive inspireret af de links, og de kan gå ind og se, hvordan bruges dette adverbium korrekt.

I elevinterviewene beskrives det ligeledes, hvordan det at læse engelsk tekst gør, at man skriver bedre, end man ville uden adgang til internettet. En elev beskriver, hvordan hendes tekst blev bedre, fordi hun fandt ord og vendinger på en hjemmeside, som hun kunne bruge i en tekst.

Samtidig er der også censorer, der beskriver, at de ikke ser tydelige forskelle mellem opgavebesvarelser, hvor elever har adgang til internettet, sammenlignet med besvarelser, hvor elever ikke har haft adgang til internettet. Det beskrives, hvordan niveauet, kvaliteten og karaktererne ligger på samme niveau, som de plejer i forbindelse med de traditionelle prøver. En censor pointerer i denne forbindelse, at eleverne ikke bliver "dygtigere til at skrive af at gå på nettet". Således er der censorer, der beskriver, at de ikke kan se, at sprog, grammatik eller sproglig formåen i det hele taget ligger på et højere niveau i prøverne med adgang til internettet, end det er tilfældet ellers.

Således viser datamaterialet, at der generelt beskrives en opfattelse af, at adgang til internettet kan være med til at styrke sprog i opgavebesvarelserne, men at der samtidig er informanter, der tillægger adgang til internettet relativt lille betydning for niveauet i prøvebesvarelserne.

6.2.1 Betydningen af adgang til internettet for forskellige elevtyper

I spørgeskemaundersøgelsen er samtlige lærere blevet spurgt, hvilke elever de vurderer, at den nye prøveform er mest til fordel for. Som det fremgår af nedenstående, svarer 51 % "både de fagligt svage og fagligt stærke elever", mens 33 % svarer "de fagligt stærke elever" og 7 % svarer "de fagligt svage elever".

Således svarer flest lærere, at adgang til internettet er en fordel for alle elever eller fagligt stærke elever. Meget få lærere vurderer således, at den nye prøveform er mest til fordel for de fagligt svage elever.

Tabel 8

Vil du samlet set vurdere, at den nye prøveform med adgang til internet mest er til fordel for?

	Antal	Procent
De fagligt stærke elever	30	33 %
De fagligt svage elever	6	7 %
Både de fagligt svage og de fagligt stærke elever	46	51 %
Hverken de fagligt svage eller de fagligt stærke elever	2	2 %
Ved ikke	7	8 %
Total	91	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Desuden er de 16 lærere, der har set deres elevers besvarelser af prøven, blevet spurgt om, hvordan henholdsvis fagligt svage og fagligt stærke elever har klaret sig ved prøven i forhold til deres forventninger. Bemærk, at tallene bygger på et meget spinkelt datagrundlag og må tolkes varsomt.

Af nedenstående tabeller fremgår det, at mens 44 % af lærerne svarer, at de fagligt svage elevers præstation har været "bedre end forventet", vurderer lærerne, at dette gælder 19 % af de fagligt stærke elever.

Tabel 9
Hvordan har de fagligt svage elever klaret sig ved prøven med adgang til internet, når det gælder deres præstation?

	Antal	Procent
Bedre end forventet	7	44 %
Som forventet	9	56 %
Mindre godt end forventet	0	0 %
Total	16	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Der indgår kun respondenter, som har svaret ja til, at de har set besvarelsene fra deres klasse i forbindelse med skriftlige prøver, efter at disse er kommet retur fra censur.

Tabel 10
Hvordan har de fagligt stærke elever klaret sig i forbindelse med prøveformen med adgang til internet, når det gælder deres præstation?

	Antal	Procent
Bedre end forventet	3	19 %
Som forventet	11	69 %
Mindre godt end forventet	2	13 %
Total	16	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Der indgår kun respondenter, som har svaret ja til, at de har set besvarelsene fra deres klasse i forbindelse med skriftlige prøver, efter at disse er kommet retur fra censur.

Lærerne er ligeledes blevet spurgt, hvad prøveformen med adgang til internet har betydet for de fagligt svage og stærke elevers motivation. Her svarer 25 % af lærerne, at de fagligt svage elevers motivation er "bedre end forventet", mens det tilsvarende er 6 % af lærerne, der oplever, at de fagligt stærke elevers motivation er "bedre end forventet" (se appendiks B).

Trods det spinkle datagrundlag indikerer besvarelsene fra lærere, der har set elevbesvarelsene, således, at adgang til internet under prøven i skriftlig fremstilling i højere grad har styrket de fagligt svage elever end de fagligt stærke elever – med hensyn til både præstation og motivation – i forhold til hvad lærerne havde forventet.

I det kvalitative datamateriale er der forskellige perspektiver på betydningen af adgang til internettet under prøven i skriftlig fremstilling for forskellige elevtyper. Særligt grupperer perspektiverne sig under følgende temaer, der vil blive udfoldet herunder:

- Fagligt niveau har betydning for, hvordan internettet bruges
- Elevers faglige niveau er ikke afgørende

Fagligt niveau har betydning for, hvordan internettet bruges

Et perspektiv, der fremstår i interviewene, er, at der er forskel på, hvordan fagligt svage og fagligt stærke elever gør brug af adgang til internettet, og følgelig i hvilken grad de kan profitere af internettet.

Et perspektiv, der står tydeligt frem i interviewene er, at det kan være svært for de fagligt svage elever at profitere af adgang til internettet. Således beskriver en censor, at når alle elever får adgang til internettet, betyder det også, at det bliver tydeligere og "springer i øjnene", hvad eleverne ikke har med.

Særligt elever, der har svært ved at læse, kan være udfordret af den megen information, der er tilgængelig på internettet, og det kan være en ulempe at skulle navigere på ukendte hjemmesider på et fremmedsprog. Det beskrives, hvordan det kan være udfordrende at nå igennem og

forstå al den information, der er tilgængelig på en hjemmeside. Eksempelvis beskriver en censor i tysk, at det kan være rigtig svært for en elev, der ikke er særligt stærk i tysk, at gå ind på en hjemmeside og forholde sig til ting. En lærer beskriver udfordringen for de fagligt svage elever på følgende måde:

Det tager for lang tid at gennemskue den information, der er på nettet, eller de sider, de kommer ind på, og så finde ud af, hvad der er relevant at bruge, og så samtidig med at det skal omformuleres, så kræver det lidt større forståelse af det, de faktisk læser. (...) Det kommer til at koste noget tid, hvor de kunne have arbejdet på deres eget sprog i stedet for.

Det bør i denne sammenhæng bemærkes, at eleverne har ekstra 30 minutter til rådighed ved prøveformen, fordi de netop skal have tid til at læse mere og orientere sig på nettet.

Der er også censorer, der beskriver, at de svage elever i højere grad vil være fristet til at bruge internettet uhensigtsmæssigt. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis elever finder informationer på danske hjemmesider og oversætter disse direkte til engelsk, hvilket kan forringe deres sprog, eller hvis eleverne kopierer for meget tekst fra hjemmesider bare for at have noget, de kan aflevere. En censor beskriver det på følgende måde:

De dygtige elever kan sagtens finde ud af at bevæge sig rundt på internettet og finde informationer og lave det til deres eget sprog. Men de knap så dygtige elever falder i og skriver af i stedet for.

I interviewene beskrives det generelt som en styrke for de fagligt stærke elever at have adgang til internettet, fordi de kan bruge det til at bygge ovenpå og udvikle deres sprog. En censor beskriver det på følgende måde

Jeg tænker på en dygtig elev, der kan der komme masser af kød på denne her [prøve], og man kan få vist, at man ved noget om kultur og samfund. Man kan få vist et sprog på et højt niveau. For den dygtige elev tænker jeg helt sikkert, at det øger indholdet, og det gør det mere interessant at læse for modtageren end den gamle type prøve.

Herudover er der lærere, der beskriver, at ikke kun de fagligt stærke elever, men faktisk hele midtergruppen særligt profiterer af adgang til internettet, fordi de mærkbart kan forbedre deres sprog. Det beskrives, hvordan det bliver synligt, fordi eleverne begynder at bruge andre ord end ellers. En lærer beskriver, hvordan der sker et "kvalitetsløft" i midtergruppen på følgende måde:

De bedste har allerede et stort, bredt og varieret sprog, hvor dem imellem godt kan være konservative, når de skriver ting, men det, at de ser ordene, går jeg ud fra, trækker, at de også bruger dem, og så bruger de flere korrekte vendinger. Så på den måde synes jeg, der er et kvalitetsløft.

Der er også lærere, der vurderer, at adgang til internettet er en styrke for de fagligt svage elever, og det beskrives, hvordan eleverne kan finde en tryghed i at have adgang til internettet. Det beskrives desuden, hvordan adgang til internettet kommer til udtryk, ved at de fagligt svage elever får produceret mere, og at de får en "større sikkerhed" i deres sprog.

Af datamaterialet fremgår det således, at informanterne generelt vurderer, at adgang til internettet under prøver særligt er en fordel for de stærke elever eller elever i midtergruppen, fordi de fagligt svage elever kan have svært ved at overskue den megen information. Dog er der også lærere, der vurderer, at adgang til internettet kan styrke de fagligt svage elever.

Elevers faglige niveau er ikke afgørende

Dog er det ikke alle informanter, der vurderer, at elevernes faglige niveau har betydning for, hvor meget man kan profitere af at have adgang til internet i prøver i fremmedsprog.

Således peges der i interviewene på, at alle elever er vant til at bruge internettet, og rationalet er her, at fagligt niveau og it-færdigheder ikke nødvendigvis hænger sammen. Således beskriver en lærer, hvordan eleverne er på lige fod, når det gælder informationssøgning, og derfor bør have samme udgangspunkt med hensyn til at bruge internettet under prøven, hvis de bliver undervist i det samme, fordi det i højere grad handler om at "øve sig" end om, hvor fagligt stærk man er.

Denne pointe bakkes op i elevinterviewene, hvor det fremgår, at brug af internettet er så stor en del af dagligdagen, at de alle er vant til at bruge det. Dog pointeres det også, at adgang til internet under en prøve i skriftlig fremstilling særligt kan være en styrke for de elever, som bruger internettet meget i hverdagen, og at "det giver dem den fordel, at det gør det nemmere, at de ved, hvad de skal søge på, og ved, hvor de skal søge". Fra dette perspektiv bliver det således en pointe, at det i højere grad er it-færdigheder end fagligt niveau, der bliver betydningsfuldt for, hvor godt man klarer sig i forbindelse med en prøve med adgang til internettet.

Et andet perspektiv, der fremstår i interviewene, er, at prøven potentielt set kan tilgodesee elevtyper på forskellige niveauer. En censor beskriver det på følgende måde:

Den tilgodeser de dygtige elever, og den giver nogle chancer og motiverer også de svage elever. De dygtige kan boltre sig og navigere. Nogle gange er de svage elever svage til at skrive og udtrykke sig, men de kan være rigtig gode til at navigere på nettet. Den it-kompetence, den er også vigtig at have med. Og man kan se på de svage elever, at de har navigeret. Det er ikke, fordi de ikke har skrevet noget. De har skrevet noget.

Således lægges der i interviewene også op til, at det ikke nødvendigvis er elever med et bestemt fagligt niveau, der tilgodeses i forbindelse med prøverne med adgang til internettet. Derimod lægges der op til, at fagligt stærke og fagligt svage elever bruger internettet på forskellig vis og således på forskellige måder kan profitere af adgangen.

6.2.2 Perspektiver på bedømmelse af niveau i forbindelse med prøver med adgang til internet

I de kvalitative interview med lærere og censorer er der spurgt om, hvordan det har været at bedømme niveauet i de prøvebesvarelser, hvor elever har adgang til internettet.

Perspektiverne har særligt været centreret omkring, hvordan man vurderer, hvor meget af en besvarelse der er elevens egen tekst, og om internettet er brugt uhensigtsmæssigt, fx ved at der er kopieret for store mængder tekst. Herudover er der perspektiver på betydningen af, at sprog og sprogbrug i prøven med adgang til internet skal bedømmes som en del af den samlede skriftlige fremstilling.

Dette vil udfoldes i de to nedenstående afsnit under følgende temaer:

- Udfordringer med at vurdere, hvor meget der er elevens egen tekst
- Bedømmelse af sprog og sprogbrug i prøver med adgang til internet

Udfordringer med at vurdere, hvor meget der er elevens egen tekst

Blandt censorer og lærere gives der udtryk for, at fordi eleverne har mulighed for at kopiere tekst direkte fra internettet, bliver det svært at vurdere niveauet i besvarelserne.

Et perspektiv fra interviewene med censorer er, at det er meget svært som censor at vurdere, hvor meget af besvarelsen, som elever har skrevet selv. En censor beskriver, at det er "umuligt at vide, hvor meget de direkte har taget fra internettet, og hvor meget der er deres eget sprog".

I forlængelse heraf er der censorer, der beskriver, at det er en udfordring, at de ikke har værktøjer til at finde eksempelvis kopieret tekst, og plagiatprogrammer efterlyses til dette formål. Nogle censorer beskriver, hvordan de har brugt lidt tid på at søge på de mest oplagte steder, hvor eleverne kunne finde information. Andre beskriver, hvordan de særligt har brugt tid på at søge på internettet i forbindelse med besvarelser, hvor der var store niveauforskelle mellem besvarelserne i forbindelse med de dele af opgavesættet, hvor elever har haft adgang til internettet og de dele af opgavesættet, hvor dette ikke var tilfældet.

Blandt censorerne er et perspektiv i interviewene, at elever kan komme let til deres karakter, hvis man som censor ikke opdager, at en stor del af en besvarelse er kopieret. En censor beskriver usikkerheden med hensyn til at vurdere niveauet i prøver med adgang til internettet på følgende måde:

Som censor har man ikke ret stor chance for at opdage, om det er noget, de har copy-pastet. Jeg var så irriteret, da jeg skulle rette de opgaver der (...) Jeg sad med en dårlig samvittighed og tænkte "åh, giver jeg nu den rigtige karakter, for jeg kan ikke se, om det er elevens eget sprog?". Jeg synes det var en meget svær opgave.

Det er således en pointe i interviewene, at det er svært at vurdere, hvor meget af teksten der er elevernes egen, og at dette besværliggør vurderingen af besvarelsene.

Bedømmelse af sprog og sprogbrug i prøver med adgang til internettet

Udover at eleverne har adgang til internet i forsøgsordningen, adskiller denne sig også ved, at opgavesættet ikke rummer en del, der særskilt tester eleverne i "sprog og sprogbrug", som det gælder for en traditionel prøve. Derimod skal sprog og sprogbrug vurderes som en integreret del af elevernes skriftlige fremstilling.

I spørgeskemaundersøgelsen er lærerne blevet spurgt om, hvorvidt de vurderer det som mere relevant at vurdere elevers færdigheder i sprog og sprogbrug i forbindelse med en samlet elevproduktion, som det gøres i prøven, hvor elever har adgang til internettet, fremfor i forbindelse med en særskilt prøve. På dette spørgsmål svarer 62 % ja, mens 38 % svarer nej (se appendiks B). Således er der en overvægt af lærere, der foretrækker, at sprog og sprogbrug vurderes som en del af en samlet skriftlig produktion.

Af de kvalitative interview fremgår det, at der både kan være fordele og ulemper forbundet med, at sprog og sprogbrug er en integreret del af prøven i skriftlig formidling.

Et perspektiv blandt lærere og censorer, som fremstår i interviewene, er, at det er en fordel, at sprog og sprogbrug er integreret i den skriftlige fremstilling, fordi det giver bedre mening at vurdere grammatik, når det indgår som en del af et generelt sprogbrug. Således beskrives det som værende mindre kunstigt, at sprog og sprogbrug skal vurderes som en del af den skriftlige fremstilling.

Dog er et andet perspektiv i interviewene, at det er nemmere at vurdere elevens niveau i sprog og sprogbrug adskilt fra den skriftlige fremstilling. Således kan niveauet i elevernes sprog være mindre synligt i en samlet skriftlig fremstilling, end når det testes i forbindelse med en særskilt opgave.

Der fremhæves således både fordele og ulemper og pointeres også i denne forbindelse, at der er tale om, at man tester forskellige ting med de forskellige prøveformer.

Appendiks A

Evalueringens metodiske grundlag

Evalueringen af adgang til internet i forbindelse med prøver i fremmedsprog er gennemført med udgangspunkt i både kvantitative og kvalitative datakilder. Der er gennemført en spørgeskemaundersøgelse og fire interview blandt lærere, der har haft 9.-klasseselever til prøve med adgang til internet. Herudover er der gennemført tre interview med elever, der har været til en prøve i fremmedsprog med adgang til internettet, og fire interview med censorer, der har rettet elevbesvarelser.

Der er indsamlet både kvantitative og kvalitative data, fordi vi i evalueringen har interesseret os for *forskellige* perspektiver på prøverne, fx motivation, faglig kvalitet og forberedelse til prøven, ligesom det har været centralt af afdække *bredden* i undervisernes perspektiver. Når der udelukkende er gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt lærere i forbindelse med evalueringen, er det dels et praktisk hensyn, og dels fordi lærerne forventes at være den målgruppe, der har det bedste indblik i de forskellige faser af prøveafholdelsen. I rapporten vil kvalitative og kvantitative datakilder blive afrapporteret sammen under forskellige temaer.

Hvad angår evalueringens datagrundlag, er det ved læsning af dette metodeappendiks værd at hæfte sig ved følgende forhold:

- Antallet af respondenter i spørgeskemaundersøgelsen er relativt lavt, fordi forsøgsordningen i skoleåret 2015/2016 kun inkluderer i alt 216 klasser.
- I de kvalitative interview er der en skævhed med hensyn til, hvilke fag der er repræsenteret. Der er en klar overvægt af informanter, der har deltaget i prøven i engelsk. Dette skyldes rekrutteringsvanskeligheder.
- I både spørgeskemaundersøgelsen og den kvalitative undersøgelse gælder det, at en stor del af lærerne ikke har set elevernes besvarelser og således ikke kan udtale sig på baggrund af disse.

Trods de nævnte forbehold over for evalueringens datagrundlag vurderes det, at evalueringen dækker væsentlige perspektiver i forbindelse med forsøgsordningen ved prøver i fremmedsprog, hvor elever har haft adgang til internettet. I de følgende afsnit vil de forskellige datakilder blive udfoldet yderligere.

Spørgeskemaundersøgelse

EVA har gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige lærere, der har deltaget i forsøget med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog i skoleåret 2015/2016.

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen blandt lærere har været at kortlægge:

- Hvilke oplevelser de har haft i forbindelse med selve afviklingen af den nye prøveform.
- Hvordan de har arbejdet med forberedelse til prøven, herunder hvilke typer testprøver lærerne evt. har anvendt i forbindelse med elevernes forberedelse.
- Hvordan de vurderer, at prøveformen har påvirket elevernes motivation og den faglige kvalitet i besvarelserne.
- Om de oplever, at den nye prøveform tilgodeser nogle elevtyper mere end andre.

Spørgeskemaet er formuleret af EVA's projektgruppe på baggrund af undersøgelsesspørgsmålene og en indledende afdækning af området. Spørgeskemaet er desuden inspireret af spørgeskemaet

udarbejdet af DAMVAD i forbindelse med evalueringen af adgang til internettet i forbindelse med prøver i dansk⁴. Spørgeskemaet er desuden kvalificeret af STUK.

Før udsendelse af det endelige spørgeskema blev skemaet pilottestet hos målgruppen. Formålet med pilotinterviewene var kvalitetssikring af det udarbejdede spørgeskema, hvilket blandt andet omhandlede, hvorvidt de stillede spørgsmål var forståelige og blev oplevet som relevante for respondenterne, samt om svarkategorierne var relevante og udtømmende. Efterfølgende er spørgeskemaerne blevet justeret på baggrund af piloterfaringerne. Der blev foretaget tre pilotinterview med en lærer i hvert af fagene engelsk, fransk og tysk.

Udsendelsesprocedure og datagrundlag

EVA har ikke haft adgang til e-mailadresser på de lærere, der har haft 9.-klasseselever til afgangsprøve i fremmedsprog med adgang til internettet. STUK har givet EVA en liste med samtlige skoler, der er tilmeldt forsøget, hvorefter de 177 skoler er kontaktet per e-mail med henblik på at få oplyst e-mailadresser på de lærere, der havde haft/skulle have elever til prøve i fremmedsprog med adgang til internettet ved 9.-klassernes afgangsprøve i fremmedsprog ved afslutningen af skoleåret 2015/2016. De skoler, der ikke indsendte mailadresser på lærerne, modtog efterfølgende en påmindelse per e-mail, og afslutningsvist blev de skoler, der fortsat ikke havde oplyst e-mailadresser på lærere, kontaktet telefonisk.

I alt modtog EVA 172 e-mailadresser på lærere fra i alt 145 skoler. 17 skoler informerede om, at de havde afmeldt sig forsøget igen, mens 15 skoler undlod at sende oplysninger eller ikke ønskede at deltage. Det har ikke været muligt at undersøge bortfaldet nærmere med henblik på at vurdere, om der er nogen systematik med hensyn til, hvilke skoler der ikke har indsendt kontakt-oplysninger.

Spørgeskemaet blev udsendt d. 10. juni 2016 per e-mail til 172 personer. Der er desuden per e-mail udsendt påmindelser om at besvare spørgeskemaet d. 16. juni og d. 21. juni, og en sidste påmindelse er sendt med STUK som afsender d. 16. august 2016.

Tidsmæssigt er spørgeskemaundersøgelsen gennemført, efter at elevernes besvarelser er bedømt af censorer og sendt tilbage til skolen, så lærerne har haft mulighed for at se på disse. Dog har efterfølgende interview med lærere vist, at opgavebesvarelserne er kommet senere retur til skolerne end planlagt. I hvert fald har de fleste lærere, EVA har talt med, ikke været bekendt med, at skolen har modtaget elevernes besvarelser.

En række spørgsmål i spørgeskemaet handler om elevernes besvarelser af prøven. Disse spørgsmål er kun besvaret af de 16 lærere, der har svaret, at de har set elevernes besvarelser og følgelig kan vurdere disse i forhold til elevernes generelle niveau. Dette datagrundlag betyder, at evalueringen kun i mindre grad vil fokusere på lærernes vurderinger af deres elevers besvarelser.

Datagrundlag og bortfald

Efter endt indsamlings- og påmindelsesprocedure var to lærere faldet fra, da det viste sig, at de ikke havde haft elever til afgangsprøve i fremmedsprog. I alt besvarede 92 lærere spørgeskemaet, hvilket giver en samlet svarprocent på 54 %. EVA vurderer denne svarprocent som forventelig for målgruppen.

Da EVA ikke besidder baggrundsvARIABLE for den samlede gruppe af lærere eller skoler, der har været tilmeldt forsøget, er det ikke muligt at gennemføre en bortfaldsanalyse. Trods den pæne svarprocent er det således ikke muligt at vurdere, hvor repræsentative besvarelserne er. Analysen skal derfor læses med det forbehold, at der ikke er tale om en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse.

⁴ <http://www.emu.dk/sites/default/files/Evaluering%20af%20forsog%20med%20folkeskolens%20prøver%202012%202013.pdf>

Af de data, respondenterne har oplyst i spørgeskemaet, fremgår det, at 68 % af lærerne har haft elever til prøve med adgang til internet i engelsk, 5 % i fransk, 21 % i tysk og 5 % i flere fremmedsprog. Lærerne har forskellig erfaring med at undervise i fremmedsprog. 20 % har undervist i fremmedsprog under 5 år, 21 % 5-10 år og 60 % over 10 år.

Kvalitative interview med lærere, elever og censorer

Der er gennemført kvalitative interview med lærere, elever og censorer, der har været involveret i forsøget med adgang til internet i forbindelse med prøver i fremmedsprog i skoleåret 2015/2016.

De kvalitative interviews havde til formål at belyse:

- Hvilke fordele og ulemper elever har oplevet ved at have adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog.
- Hvilke fordele og ulemper lærere og censorer ser, elever har ved at have adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog? Er der noget, man mister i forhold til den traditionelle prøveform?
- Hvordan undervisningen har forberedt eleverne til at anvende internettet i en prøvesituation.
- Hvorvidt og evt. hvordan deltagelse i forsøgene med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog har haft en positiv betydning for elevernes motivation for prøven og forberedelsen til denne.
- Hvorvidt og evt. hvordan lærere og elever oplever, at den nye prøveform gør prøveafholdelsen og selve opgaven mere virkelighedsnær og tidssvarende.
- Hvorvidt og evt. hvordan censorerne og lærerne oplever, at prøvebesvarelserne har ændret sig med hensyn til kvaliteten af sproget, opgaveløsning og kildevalg samt kildeinddragelse i forbindelse med den nye prøveform.
- Hvorvidt der er forskelle med hensyn til, hvordan den nye prøveform og forberedelsen til denne opleves af forskellige elevtyper, herunder fordele og ulemper.

Interviewene med lærere og elever er gennemført som skolebesøg eller per telefon, mens interview med censorer er gennemført per telefon. Dataindsamling og datagrundlag for de forskellige grupper vil blive beskrevet herunder.

Skolebesøg og interview med lærere og elever

Der er gennemført interview med lærere og elever både i form af skolebesøg og som telefoninterview. Skolerne er udvalgt i et samarbejde mellem EVA og STUK. Af praktiske hensyn er samtlige skoler lokaliserede på Sjælland.

Oprindeligt var intentionen at gennemføre besøg på fire skoler og på hver skole gennemføre et interview med en lærer og et gruppeinterview med 6-8 elever. Skolerne skulle rekrutteres således, at der blev gennemført besøg på to skoler med lærere og elever, der havde været til prøven med adgang til internettet i engelsk, samt en skole i tysk og en i fransk. Formålet var at sikre, at perspektiver, der måtte knytte sig til de specifikke prøver, var repræsenteret i data, selvom formålet på intet tidspunkt har været at gennemføre analyser særskilt for prøveafholdelsen med adgang til internet i de tre fag.

Rekrutteringen er foregået således, at EVA har taget kontakt til de udvalgte skoler og bedt disse om at sætte os i kontakt med en lærer og udvælge 6-8 elever, der har deltaget i prøven til et gruppeinterview. EVA bad læreren sikre faglig spredning i elevgruppen.

Det var ikke muligt for EVA eller STUK at rekruttere med den ønskede spredning, på trods af at EVA kontaktede i alt 18 skoler, og STUK ligeledes forgæves har forsøgt at rekruttere skoler til evalueringen. Derfor er det en rammebetingelse for evalueringen, at der er gennemført færre interviews, og at det ikke i alle tilfælde har været muligt at opnå den intenderede spredning i forhold til fag. Desuden blev nogle interview af praktiske hensyn gennemført som telefoninterview, for at det kunne lade sig gøre inden sommerferien, hvorefter det ikke ville være muligt at rekruttere 9.-klasseselever gennem skolerne. Herudover blev to af lærerinterviewene gennemført med lærere fra den samme skole, der havde haft forskellige klasser til prøven med adgang til internettet. Udfordringerne skyldtes dels travlhed på skolerne i forbindelse med prøver, dels at eleverne

mange steder var gået på læseferie og følgelig var svære at rekruttere. Analysen bør læses med disse forbehold in mente.

I alt har ni elever deltaget i interview, hvor intentionen oprindeligt var minimum 24 elever.

Herudover var det trods ihærdige forsøg fra både EVA's og STUK's side ikke muligt at rekruttere lærere eller elever, der har været til prøven med adgang til internet i tysk eller fransk. Dette betyder, at samtlige interview med lærere og elever er gennemført med klasser, der har været til prøven med adgang til internettet i engelsk. Dog er det værd at bemærke, at størstedelen, cirka 75 %, af de klasser, der har deltaget i forsøget med prøver med adgang til internet i fremmedsprog, ligeledes var tilmeldt prøven i engelsk. Herudover fremstår der ikke væsentlige forskelle på censorernes vurderinger i de forskellige fag, der giver anledning til at tro, at dette forhold medfører væsentlige mangler i vores data. Dog er det klart, at såfremt der er perspektiver, der knytter sig specifikt til prøverne i tysk eller fransk, vil de derfor ikke være dækket i de kvalitative interview med lærere og elever, men udelukkende fremgå af spørgeskemaundersøgelsen og censorinterviewene.

I alt er der gennemført fire interview med lærere, hvoraf to er gennemført som telefoninterview. Der er gennemført to gruppeinterview med elever. Grupperne bestod af fire elever hver. Herudover er der gennemført et telefoninterview med en elev.

Interviewene er gennemført i juni, umiddelbart efter at prøverne er rettet, for at sikre, at oplevelsen af prøven er frisk i hukommelsen, og at lærerne har haft mulighed for at orientere sig i disse. EVA er dog blevet gjort opmærksom på, at ikke alle skoler har modtaget de bedømte besvarelser i starten af juni som intenderet, hvorfor kun to ud af de fire interviewede lærere faktisk har set elevernes besvarelser på interviewtidspunktet. Således er det væsentligt at holde sig for øje ved læsningen af analysen, at ikke alle lærere udtaler sig på baggrund af elevernes faktiske besvarelser i prøven, da nogle refererer til besvarelserne af terminsprøven, eller hvad de har talt med eleverne om efterfølgende.

Telefoninterview med censorer

Der er gennemført kvalitative interviews via telefon med censorer, der har deltaget i arbejdet med at rette prøver i forbindelse med forsøget med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog i skoleåret 2015/2016. Interviewene fungerer som ekspertinterview, og censorerne er udvalgt således, at de har en omfattende erfaring fra tidligere censorvirksomhed og som undervisere at trække på. Tre af de fire censorer har desuden været en del af opgavekommissionen i forbindelse med forsøgsordningen.

Der er gennemført interview med fire censorer, som intenderet. Der er gennemført to interview med censorer for prøver i engelsk, en censor for prøver i tysk og en censor for prøver i fransk. Således er alle fagene dækket i de gennemførte censorinterview. Udvalgelse af censorerne er varetaget af STUK, og EVA har kontaktet de pågældende censorer med henblik på at sætte et interview i stand.

Analyse af kvalitative data

Samtlige interviewreferater blev analyseret ved hjælp af en systematisk framework-tilgang⁵. Med denne metode har vi kodet samtlige interview inden for en tematisk ramme, et framework, hvilket gør det muligt at læse på tværs af 1) alle interviewdata, der siger noget om det samme tema, og 2) alle interviewdata, der knytter sig til et bestemt interview.

Vi har herefter anvendt vores framework til at gennemføre en systematisk, tematisk analyse af data grupperet under samme overskrift, fx forberedelse til prøven. Vi har i denne fase inkluderet alle interviewdata, også data, der kan betragtes som enkeltstående udsagn, og interesseret os for variationen i data snarere end for, hvem og hvor mange der giver udtryk for et givent synspunkt.

⁵ Ritchie et al. 2013: *Qualitative Research Practice – A Guide for Social Science Students and Researchers*.

Interview med henholdsvis elever, lærere og censorer er analyseret under de samme overskrifter, om end der ikke er data for alle overskrifter for alle grupper. Det har været en pointe at holde perspektiverne for de forskellige grupper adskilt i analysefasen, da vi har interesseret os for, hvilke perspektiver der knytter sig til de forskellige grupper.

Appendiks B

Frekvenstabeller

I spørgeskemaet udsendt til lærerne er der blevet spurgt specifikt om det fag, de har haft elever til prøve i. Dvs. at når der fra tabel 2 og frem er spurgt om fremmedsprog, er der i selve spørgeskemaerne spurgt specifikt om engelsk, tysk eller fransk. I de tilfælde, hvor lærere har haft elever til prøve med adgang til internet i flere fag i fremmedsprog, er der spurgt overordnet om fremmedsprog.

I fremstillingen af tabellerne står der for overblikkets skyld "fremmedsprog".

Tabel 11
Hvilket fremmedsprog har du haft en klasse til prøve med adgang til internet i?

	Antal	Procent
Kun engelsk	63	68 %
Kun fransk	5	5 %
Kun tysk	19	21 %
Jeg har haft elever til prøve med adgang til internet i flere fag i fremmedsprog	5	5 %
Total	92	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 12
Har du set besvarelserne fra eleverne fra din klasse på prøven med adgang til internet, efter at disse er kommet retur fra censur?

	Antal	Procent
Ja	16	17 %
Nej	76	83 %
Total	92	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 13
Plejer du at se besvarelserne fra eleverne fra din klasse på skriftlige prøver, efter at disse er kommet retur fra censur?

	Antal	Procent
Ja	68	75 %
Nej	23	25 %
Total	91	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 14
Hvor mange år har du samlet set undervist i fremmedsprog?

	Antal	Procent
Under 5 år	18	20 %
5-10 år	19	21 %
Over 10 år	55	60 %
Total	92	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 15
I hvilken grad er der gennemført undervisning med henblik på at forberede eleverne på, at de skulle til skriftlig prøve i fremmedsprog med adgang til internet?

	Antal	Procent
I høj grad	21	24 %
I nogen grad	39	44 %
I mindre grad	17	19 %
Slet ikke	12	13 %
Total	89	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 16
Hvordan har undervisningen forberedt eleverne til at skulle til skriftlig prøve i fremmedsprog med adgang til internet? (Sæt gerne flere markeringer) (n = 92)

	Antal	Procent
Eleverne har løst opgavesæt fra tidligere afholdte prøver uden adgang til internettet	62	67 %
Eleverne har løst opgavesæt fra tidligere afholdte prøver med adgang til internettet	56	61 %
Eleverne har løst opgaver produceret af læreren med det formål at forberede eleverne til prøven med adgang til internet	25	27 %
Eleverne har modtaget undervisning i informationssøgning på internet målrettet prøven	29	32 %
Eleverne har modtaget undervisning i kildekritik i forbindelse med anvendelse af internetkilder i forbindelse med prøven	29	32 %
Eleverne har modtaget undervisning i, hvordan de skal disponere med hensyn til tid eller plads ved prøven	49	53 %
Der har været samarbejde på tværs af fag omkring undervisning i anvendelse af internetkilder i skriftlige opgaver	21	23 %
Andet	12	13 %
Total	283	308 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Respondenterne har haft mulighed for at markere flere svar, hvorfor procenttallene summer op til mere end 100 %.

Tabel 17
Hvilke fordele er der ved adgang til internet i forbindelse med skriftlig prøve i fremmedsprog? (Sæt gerne flere markeringer) (n = 92)

	Antal	Procent
Det styrker elevernes skriveproces (fx overblik, disposition, struktur)	32	35 %
Det styrker elevernes inddragelse af relevant information	71	77 %
Det styrker elevernes sproglige fremstilling	24	26 %
Det øger kvaliteten af elevernes samlede produkt	43	47 %
Det giver opgavekommissionen bedre mulighed for at formulere et relevant opgavesæt	13	14 %
Det giver opgavekommissionen bedre mulighed for at formulere et tidssvarende opgavesæt	31	34 %
Der er ikke nogen fordele ved denne prøveform	4	4 %
Andet	7	8 %
Total	225	245 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Respondenterne har haft mulighed for at markere flere svar, hvorfor procenttallene summer op til mere end 100 %.

Tabel 18
Hvilke ulemper er der ved adgang til internet i forbindelse med skriftlig prøve i fremmedsprog? (Sæt gerne flere markeringer) (n = 92)

	Antal	Procent
Manglende kildekritik	28	30 %
Mangelfuldt fokus på struktur	8	9 %
Mangelfuldt fokus på indhold	6	7 %
Reducerer kvaliteten af det samlede produkt	1	1 %
Vanskeliggør disponering af tid	29	32 %
Surf på internettet kan forstyrre elevernes koncentration	48	52 %
For stor risiko for, at elever kopierer for meget tekst direkte fra internettet og ind i opgaver	54	59 %
Den store mængde tilgængelig information på internettet kan være for svær for nogle elever at drage nytte af	61	66 %
Der er ikke nogen ulempe ved denne prøveform	2	2 %
Andet	11	12 %
Total	248	270 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Respondenterne har haft mulighed for at markere flere svar, hvorfor procenttallene summer op til mere end 100 %.

Tabel 19**Har afholdelsen af forsøgsordningen været forbundet med mere eller mindre besvær for skolen sammenlignet med almindelige prøver?**

	Antal	Procent
Betydeligt mere besvær	9	10 %
Lidt mere besvær	36	40 %
Hverken mere eller mindre besvær	43	48 %
Lidt mindre besvær	2	2 %
Betydeligt mindre besvær	0	0 %
Total	90	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 20**Vurderer du samlet set, at adgang til internet ved skriftlige prøver i fremmedsprog er en fordel sammenlignet med de traditionelle prøver?**

	Antal	Procent
Ja	77	86 %
Nej	13	14 %
Total	90	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 21**Bør adgang til internet ved skriftlige prøver i fremmedsprog efter din mening blive en permanent del af folkeskolens afgangsprøve?**

	Antal	Procent
Ja	76	84 %
Nej	14	16 %
Total	90	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 22**I hvilken grad er det din vurdering, at adgang til internet i forbindelse med skriftlige prøver i fremmedsprog har hævet det faglige niveau generelt i besvarelsenerne?**

	Antal	Procent
I høj grad	4	25 %
I nogen grad	3	19 %
I mindre grad	7	44 %
Slet ikke	2	13 %
Total	16	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Der indgår kun respondenter, som har svaret ja til, at de har set besvarelsenerne fra deres klasse i forbindelse med skriftlige prøver, efter at disse er kommet retur fra censur.

Tabel 23

I hvilken grad er det dit indtryk, at adgang til internet fremmer elevernes motivation og interesse for faget/fagene generelt?

	Antal	Procent
I høj grad	15	16 %
I nogen grad	48	53 %
I mindre grad	19	21 %
Slet ikke	9	10 %
Total	91	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse 2016

Tabel 24

I hvilken grad er det dit indtryk, at adgang til internet fremmer elevernes motivation og interesse for aflæggelsen af de specifikke prøver?

	Antal	Procent
I høj grad	6	7 %
I nogen grad	46	51 %
I mindre grad	26	29 %
Slet ikke	12	13 %
Total	90	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 25

I hvilken grad er det dit indtryk, at adgang til internet bidrager til at gøre prøveformen mere tidssvarende for eleverne? Med tidssvarende mener vi, at prøveformen stemmer overens med den måde, eleverne ellers arbejder på i deres hverdag, herunder deres brug af IT.

	Antal	Procent
I høj grad	45	49 %
I nogen grad	37	41 %
I mindre grad	7	8 %
Slet ikke	2	2 %
Total	91	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 26

Er det dit indtryk, at det er mere relevant at vurdere elevens færdigheder i sprog og sprogbrug i forbindelse med en samlet elevproduktion, som det gøres i prøven, hvor elever har adgang til internettet, fremfor i forbindelse med en særskilt prøve?

	Antal	Procent
Ja	56	62 %
Nej	34	38 %
Total	90	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Tabel 27**Hvordan har de fagligt svage elever klaret sig ved prøven med adgang til internet, når det gælder deres præstation?**

	Antal	Procent
Bedre end forventet	7	44 %
Som forventet	9	56 %
Mindre godt end forventet	0	0 %
Total	16	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Der indgår kun respondenter, som har svaret ja til, at de har set besvarelsene fra deres klasse i forbindelse med skriftlige prøver, efter at disse er kommet retur fra censur.

Tabel 28**Hvordan har de fagligt svage elever klaret sig i forbindelse med prøveformen med adgang til internet, når det gælder deres motivation?**

	Antal	Procent
Bedre end forventet	4	25 %
Som forventet	11	69 %
Mindre godt end forventet	1	6 %
Total	16	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Der indgår kun respondenter, som har svaret ja til, at de har set besvarelsene fra deres klasse i forbindelse med skriftlige prøver, efter at disse er kommet retur fra censur.

Tabel 29**Hvordan har de fagligt stærke elever klaret sig i forbindelse med prøveformen med adgang til internet, når det gælder deres præstation?**

	Antal	Procent
Bedre end forventet	3	19 %
Som forventet	11	69 %
Mindre godt end forventet	2	13 %
Total	16	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Der indgår kun respondenter, som har svaret ja til, at de har set besvarelsene fra deres klasse i forbindelse med skriftlige prøver, efter at disse er kommet retur fra censur.

Tabel 30**Hvordan har de fagligt stærke elever klaret sig i forbindelse med prøveformen med adgang til internet, når det gælder deres motivation?**

	Antal	Procent
Bedre end forventet	1	6 %
Som forventet	14	88 %
Mindre godt en forventet	1	6 %
Total	16	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

Note: Der indgår kun respondenter, som har svaret ja til, at de har set besvarelsene fra deres klasse i forbindelse med skriftlige prøver, efter at disse er kommet retur fra censur.

Tabel 31**Hvilke elever vil du samlet set vurdere, at den nye prøveform med adgang til internet mest er til fordel for?**

	Antal	Procent
De fagligt stærke elever	30	33 %
De fagligt svage elever	6	7 %
Både de fagligt svage og de fagligt stærke elever	46	51 %
Hverken de fagligt svage eller de fagligt stærke elever	2	2 %
Ved ikke	7	8 %
Total	91	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt lærere, 2016

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.